Тошкент оқшоми

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 127 (8.711) ◆ 1995 йил ◆ 1 ноябрь, чоршанба ◆ Сотувда эркин нархда

Бугунги кун «То» нафаси

МАМЛАКАТИМИЗДА

❑ Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов 30 октябрь куни Хитой Халқ Республикаси Коммунистик партияси Марказий қўмитаси Сиёсий бюросининг доимий қўмитаси аъзоси Ху Цзинтао бошчилигидаги делегация аъзоларини қабул қилди.

❑ Кеча Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Жаҳон банки Президенти Жеймс Уолфенсон раҳбарлигидаги делегация аъзоларини қабул қилди.

❑ Бухоро вилояти деҳқонлари давлатга 350 минг тоннадан зиёд пахта етказиб бериб, йиллик режани бажардилар.

❑ Покистон Миллий ассамблеясининг таклифига биноан Олий Мажлис раиси Эркин Халилов бошчилигидаги Ўзбекистон парламенти делегацияси Исломобод шаҳрига жўнаб кетди.

❑ Бугун Тошкентда Ўзбекистон композиторларининг учинчи қурултойи иш бошлади.

❑ Буюк Британия қишлоқ хўжалиги вазирлиги вакилларидан иборат делегация Фарғона вилоятида бўлиб, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш соҳаларида ҳамкорлик қилиш имкониятларини билан танишдилар.

❑ «Узмаишйуошма» анжуманида аҳолига маиший хизмат кўрсатиш корхоналари фаолиятини барқарорлаштириш масалалари муҳокама этилди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

❑ Россия Марказий сайлов комиссиясининг машҳур иқтисодчи Григорий Явлинский етакчилигидаги «Яблоко» сайлов блокини рўйхатга олмаслик тўғрисидаги қарори катта шов-шувларга олиб келди. Марказий клиника касалхонасида даволанаётган Россия Президенти Борис Ельцин ҳам, Бош вазир Виктор Черномирдин ҳам бу қарор қайта кўриб чиқилиши лозимлигини таъкидлади. Егор Гайдар бошчилигидаги мамлакатда энг нуфузлилардан ҳисобланган «Россиянинг демократик танлови» блоки «Яблоко» рўйхатга олинмаса, уч сайловларда иштирок этишдан бош тортишларини баён қилди.

❑ Қозоғистоннинг булажак икки палатали парламентига депутатликка номзодлар кўрсатила бошланди.

❑ Қирғизистон пойтахти Бишкекда бўлиб ўтган Саноатчилар ва тадбиркорлар халқаро конгресси кенгашининг навбатдаги мажлисида Ҳамдўстлик, Шарқий Европа ва Болтиқбўйи давлатлари амалий доиралари вакиллари ўзаро иқтисодий ҳамкорликни ривожлантириш масалаларини муҳокама этдилар.

❑ Россияда бу йил қанд лавлагидан юқори ҳосил олинди. Натижада мамлакатда бу йил 2 миллион тонна, бултургидан 400 минг тонна кўп шакар ишлаб чиқариш мўлжалланмоқда.

ХОРИЖДА

❑ Бугун Америка Қўшма Штатлари Огайо штатидаги Дейтон шаҳрида Сербия, Хорватия ва Босния Президентларининг халқаро ҳамжамиятнинг бўғловчи гуруҳи воситачилигида собиқ Югославияда тинчлик ўрнатиш юзасидан музокаралари бошланади.

❑ Француз тилида сўзлашувчи Квебек провинцияси аҳолиси ўтган куни ўтказилган референдумда озгина кўпчилик овоз билан аввалгидек Канада таркибида қолишни афзал кўрдилар.

❑ Европа парламенти Россия Марказий сайлов комиссиясининг парламентга сайловларда иштирок этиш учун «Яблоко» блокини рўйхатга олмаганлиги сабабли Европа Иттифоқи билан Россия ўртасидаги шерикчилик тўғрисидаги шартномани тасдиқлашни кечиктирди.

❑ Ироқ Президенти Саддам Ҳусайннинг мамлакатда ўтказилган референдумда ваколатлари муддатини яна етти йилга узайтириш тўғрисида мутлақ кўпчилик овоз олганлиги муносабати билан уни янги таъсис этилган «Халқ ордени» билан мукофотлаш кўзда тутилмоқда. Ана шу «Халқ ордени» Саддам Ҳусайнга топширилаётган кун мамлакатнинг энг йирик шаҳарларида унинг бўй-бастида 10 та бронза ҳайкали ўрнатилади.

ПОКИСТОНДА ИСЛОМ КАРИМОВ КИТОБИГА ҚИЗИҚИШ КАТТА

29 октябрь куни Покистон пойтахти Исломободда республикамиз Президенти Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» китобининг тақдимот маросими бўлди. Мазкур мамлакат савдо-саноат доиралари ва жамоатчилигида катта қизиқиш уйғотаётган бу китобнинг тақдимот маросимини Ўзбекистоннинг Покистондаги элчихонаси билан иқтисодий ҳамкорлик ташкилотининг (ИҲТ) маданият уюшмаси ташкил қилди.

Тадбир Покистон пойтахти ҳаётида муҳим воқеа бўлди. Унда иштирок этиш учун таниқли давлат ва жамоат арбоблари, олимлар, ёзувчилар, бизнесменлар, Исломободдаги хорижий элчихоналар ва халқаро ташкилотларнинг вакиллари, маҳаллий ва хорижий журналистлар «Холидей инн» меҳмонхонасининг кабуллар залига келишди. Маросимда сўзга чиққан ИҲТ уюшмасининг бош котиби, таниқли олим Газанфар Меҳди, Покистон коммуникация ва автомобил йўллари вазири Шаҳид Сиддиқий, ИҲТ маданият уюшмасининг президенти, таниқли Марказий Осиё тадқиқотчиси Аҳмад Ҳасан Дани, Покистон ички ишлар вазири Насрулла Бабар ва бошқалар Ислом Каримов китобига юқори баҳо бердилар.

Нотиқлар бу асар мамлакатимизда муваффақиятли амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотларнинг моҳиятини яққол акс эттиришини таъкидлашди. Ислоҳотларни амалга ошириш чоғида бошқа мамлакатлардаги бозор муносабатларидан кўр-кўрона нусха олинмагани алоҳида аҳамиятга эгадир. Хорижий тажрибалар диққат билан ўрганилмоқда, лекин барча муаммолар маҳаллий шароитни, ўзбек халқининг тарихи ва анъаналарини ҳисобга олган ҳолда ҳал қилинмоқда.

Китобда Ўзбекистондаги иқтисодий ислоҳотларнинг дастлабки якунлари умумлаштирилибгина қолмай, шу билан бирга иқтисодий тараққиёт соҳасида асосий вазифаларнинг моҳияти ва уларни ҳал қилиш ҳамда кучли демократик ҳуқуқий давлатни барпо этиш йўллари белгилаб берилгани таъкидланди. Китобнинг муҳим халқаро аҳамияти ҳам мана шундадир, дейишди нотиқлар. Ўзбекистон давлат ва хўжалик қурилишининг янги назарияси ва амалиёти жаҳондаги етакчи иқтисодчи ва сиёсатшуносларнинг диққатини жалб этмоқда.

Маросимда сўзга чиққан Ўзбекистон Республикасининг Покистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Наим Ғоибов кўплаб мамлакатларда Ислом Каримовнинг китобига қизиқиш ортиб бораётгани ҳақида гапирди.

Маросимда Покистонга ташриф буюрган мамлакатимиз парламент делегацияси бошлиғи, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Раиси Эркин Халилов сўзга чиқди.

(ЎзА).

«Маҳалла» дастури—амалда

ПОЙТАХТНИ ГАЗЛАШТИРИШ ИШЛАРИ ТУГАЛЛАНДИ

... «Газмонтаж» бошқармаси бригадаси бошлиғи Николай Шадрин сўнгги метрдаги қувурларни бир-бирига пайвандлаган пайтида ҳам унинг жамоаси пойтахтнинг бутун уй-жой фондини газлаштириш ишларини ниҳоясига етказаётганини хаёлига келтирмаган эди. ... Ҳа, дарҳақиқат бугунги кунга келиб тошкентликларнинг барча хонадонларига «зангори олов» кириб келди. Шундай қилиб Президентимизнинг газлаштириш бўйича дастури изчил ва муваффақиятли амалга оширилмоқда.

Маълумки, Тошкент шаҳар кенгашининг 1991 йилда бўлиб ўтган навбатдаги сессиясида Президентимиз кўрсатмалари асосида кенг кўламдаги «Маҳалла» дастури қабул қилинган эди. Унда аҳолининг турмуш шароитини яхшилаш борасида бир қанча тадбирлар белгиланганди. Хўш, шундай экан, ўтган даврда қандай ишлар амалга оширилди? Бизга бу саволга кўплаб ишлар бажарилди, деб жавоб берган бўлардик. Чунки шу йилнинг 9 ойлик натижаларини кўшиб ҳисобга олганда водопровод тармоқлари қурилиши 123,69 километрни, оқава сув чиқиндилар тармоқлари қурилиши эса 397,15 километрни ташкил этди. Бу даврда мўлжалланганидан водопровод 2,9 километр ортиқча ёки 102,4 фоизни, оқава сув чиқиндилари тармоқлари эса 117,5 километр ортиқча ёки 142 фоизни ташкил этди.

Режа бўйича 5 йил мобайнида 36 минг 589 хонадон телефонлаштирилиши керак эди. 1995 йил охиригача 37 минг 753 хонадон телефонлаштирилади. Бу мўлжалланган режадан 1 минг 164 та хонадонга ортиқ демакдир.

Бундан ташқари 53 та гузар қурилиб ишга туширилди. Шулардан 35 тасини туман ҳокимликлари ўз маблағларига қуришди. Мирзо Улуғбек туманидаги А.Югнакий, Дўстлик, Ҳусниобод, Ёшлик, Гулзор, Акмал Икромов туманидаги Бекобод, Тинчлик, Ватан ва бошқа маҳалла гузарларини бунга мисол қилиб келтирса бўлади.

«Маҳалла» дастури бўйича қилинган ишлар ичида яна бир муҳими алоҳида таъкидлаш керак. Яъни ҳозирги кунга келиб шаҳар уй-жой фондини тўла газлаштириш ниҳоясига етди. 2 мингта кам таъминланган оилаларнинг уйлари шаҳар маблағи ҳисобига газлаштирилди.

— Бугунги кунда пойтахтда «зангори олов» етмаган битта ҳам маҳалла қолгани йўқ, — дейди «Тошгаз» бошқармаси бошлиғи Собир Баширов. — Қисқа муддат ичида шаҳарда тўрт минг километрдан зиёд газ қувурлари ўтказилди. Яъни 520 минг хонадонга табиий ёқилғи келди. Шулардан 120 мингтаси якка тартибда солинган уйлардир. Айниқса пойтахтнинг Эски шаҳар қисмида газ қувурларини ўтказиш борасида катта ишлар амалга оширилди. Чимбой, Сағбон, Абдулла Қодирий кўчалари шулар жумласидандир. Эндиликда шаҳар бўйича бир кунда 23-25 миллион кубометр газ истеъмол қилинади. Керак бўлган вақтда бошқарма бу рақамни кунига 30 миллион кубометрга етказиш қурбига эга.

— Газлаштириш аҳоли учун фақат иссиқлик ёки кўшимча қулайлик бўлибгина қолмай, табиатни соғломлаштиришда ҳам катта аҳамиятга эга. Шундай эмасми?

— Жуда тўғри. Биз корхона, ташкилот ва муассасаларни газ билан таъминлашда ҳам кўп ишларни бажардик. Ўтган вақт мобайнида 2,5 мингта коммунал маиший ҳамда 225 та катта ишлаб чиқариш корхоналари газлаштирилди. Қишки мавсумга тайёргарлик пайтида ишлаб турган тармоқларни таъмирлаш ва уни қайта тиклаш, туман хизматларини кераксиз хом ашё билан ҳамда газ тарқатувчи қувурларнинг электр кимёвий ҳимоясини таъминлаш, газ тарқатувчи бўлинмаларнинг ишончли ишлаши ва бошқаларга эътибор қаратилди.

— Бу борада албатта катта ишлар қилинган. Нимага деганда «Тошгаз» бошқармаси ташкилотлари уй-жойларни газлаштириш режасини салкам 2 баробарга оширib бажаришган. «Маҳалла» дастурининг мазкур бўлимини амалга оширишда бошқа ташкилот ва корхоналар ҳам қатнашдилар. Қатнашган бўлса, улар кимлар?

— Ҳар қандай қурилишни муваффақиятли амалга оширишда ҳаммадан олдин лойиҳачиларнинг ҳиссаси бўлади албатта. Бу борада гапирадиган бўлсак, «Узгазлойиҳа» ва Тошкент бош режа илмий-тадқиқот ва лойиҳалаштириш институтлари лойиҳачилари ўз вазифаларини аъло даражада бажаришди. «Ўзсантехгазмонтаж»га қарашли «Газмонтаж» бошқармаси, «Ўзбекгазқурилиш»нинг 1-тресли, «Анвар газ», «Зангори олов» кичик корхоналари ишчилари эса лойиҳачилар ўйлаган режани ҳаётга тадбиқ этишда жонбозлик кўрсатишди.

Бу ерда Тошкент шаҳар ҳокимлиги, Собир Раҳимов, Шайхонтоҳур, Чилонзор, Бектемир туманлари ҳокимликларининг амалий ёрдамларини алоҳида таъкидлаш керак. Масалан, фақат Шайхонтоҳур ҳамда Собир Раҳимов туманларида 320 километр қувур ётқизилди. 15 мингта уй газ билан таъминланди.

Яна шуни айтиш кераккки, шаҳарни газлаштириш ишлари давом этаверади. Келажакда газлаштириш тармоғи такомиллаштирилади ва ривожлантирилади.

Гайрат ЮНУСОВ.

СУРАТЛАРДА: пойтахтимизнинг Шайхонтоҳур туманидаги Самарқанд дарвоза маҳалласи хонадонларига «зангори олов» олиб киришда «Зангори олов» кичик корхонаси жамоаси фидойилик кўрсатмоқда. Юқоридаги суратда тезкор иш суръати билан намуна бўлаётган газ пайвандловчи Расим Мурсаев тасвирланган; пастдаги суратда маҳалла фаоллларидан Абдувоҳид Абдураззоқов, Нурилла Тўлаганов ва газ пайвандловчи Нодил Ҳусаинович кўриб турибсиз.

Рустам Шарипов олган суратлар.

КОМПЬЮТЕР ЯРАТГАН ҚУЛАЙЛИК

Ўзбекистон мутахассис ва олимлари учун жаҳондаги энг йирик кутубхоналарда сақланаётган илмий адабиётлар билан батафсил танишиш имконияти пайдо бўлди. Замонавий компьютер орқали очилган «йўл» туфайли ана шундай қулайлик яратилди.

Ўзбекистон Республикаси фан ва техника давлат қўмитасининг ташаббуси билан пойтахтимиздаги илмий-техник кутубхона ҳар ҳафтада «Карент контентс он дискеттэ» маълумотномаларини ола бошлади.

АҚШнинг Филадельфия штатидаги илмий-ахборот институти томонидан чиқарилаётган бундай маълумотнома-дискетларнинг ҳар бири 4 мингдан кўпроқ илмий-техник нашрлар ҳақида маълумотларни сақлайди. «Ай-би-эм» русумидаги шахсий компьютер ёрдамида, қисқа вақт ичида керакли нашрнинг тўлиқ библиографик жамланмаси, шунингдек нашриётларнинг манзиллари, муаллифлар ва уларга оид бошқа маълумотларни ҳам олиш мумкин.

Бахтиёр ҲАЙДАРОВ.

МУҲИМ ЙЎНАЛИШЛАРНИ БЕЛГИЛАДИ

Илгари хабар берганимиздек, Ўзбекистон терапевтларининг IV қурултойи республикамиз тиббий ҳаётидаги муҳим воқеалардан бири сифатида ўрин олди.

«Туркистон — умумий уйимиз» шиори остида ўтган ушбу нуфузли анжуманда жами 672 та делегат қатнашди. Улар орасида 7 академик, 55 та профессор ва 67 та фан номзодлари бўлиб, делегатлар Марказий Осиё республикалари ва Россиядаги ўз соҳасининг энг етакчи олимлари эди.

Қурултойда терапевтик ёрдам кўрсатишнинг долзарб вазифалари ҳамда Ўзбекистонда ички тиббиётнинг ҳозирги муаммоларига бағишланган атрофлича маърузалардан ташқари, кардиология, пульмонология, гастроэнтерология, нефрология ва гематология, эндокринология соҳалари бўйича секция мажлислари, шунингдек Марказий Осиё пульмонологлари ассоциациясининг раёсат пленуми бўлиб ўтди.

Марказий Осиё терапевтлар уюшмасининг таъсис конференцияси эса терапиянинг ушбу минтақада ривожланиш муҳим йўналишларини белгилаб берди.

Қурултой доирасида шунингдек «Марказий Осиё тиббиёт журнали»нинг тақдимоти ҳам бўлиб ўтди. Рус тилида чиқадиган, инглиз тилида ҳам шарҳлар бериладиган ушбу давлатлараро тиббиёт журнали, жаҳон андозалари талабларига жавоб берадиган даражада тайёрланади. Ва Марказий Осиё республикалари тиббий ҳаётидаги янгиликлар, шу минтақага хос касалликларни даволашнинг янги ва илғор усуллари, етакчи олимларнинг долзарб мавзудаги илмий мақолалари журнал саҳифаларидан ўрин олади.

Дилшод ИСРОИЛОВ.

ПОЙТАХТНИНГ БИР КУНИ

| ЯНГИЛИКЛАР | ВОҚЕАЛАР | ХАБАРЛАР

Ўзбекистон ХДП ташкил топганига 4 йил тўлди

ШАҲАР КЕНГАШИДА ҚАБУЛ МАРОСИМИ

Ўзбекистон ХДП Тошкент шаҳар кенгашида Халқ демократик партияси ташкил топганлигининг 4 йиллиги муносабати билан партия фаолларининг тантанали қабул маросими бўлиб ўтди. Уни Тошкент ХДП Тошкент шаҳар кенгашининг биринчи котиби Латиф Ғуломов кириш сўзи билан очиб, ўтган давр мобайнида партиянинг Ватанимиз мустақиллигини мустаҳкамлаш, мамлакат Президенти Ислом Каримовнинг ички ва ташқи сиёсатини халқимиз онгига сингдиришдаги ўрнини таъкидлаб ўтди.

Қабул маросимида партия фаоллари, Мирзо Улуғбек тумани «Маҳалла» хайрия жамғармаси раиси Сайфулло Оқмирзаев, Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалик вазирлиги ХДП бошланғич ташкилотининг котиби Кўчқор Келдиёров, «Мархабо» ҳиссадорлик жамияти директори Роза Колян ва бошқалар сўзга чиқишиб, мамлакатимизда амалга оширилаётган туб ислоҳотлар, чуқур ўзгаришларнинг ҳозирги босқичида партиянинг ўрни, унинг фаолиятидаги устивор йўналишлар, шаҳар партия ташкилотлари олдида турган вазифаларга тўхталишди.

Қабул маросими охирида мустақиллигимизни мустаҳкамлаш соҳасида, партия дастурини амалга оширишда самарали фаолият кўрсатган фаоллар гуруҳи шаҳар кенгашининг фахрий ёрлиқлари ва эсдалик совғалари топширилди.

Мавлуда МИРЗАЕВА.

Ҳамшаҳарлар, сизлар учун

АМЕРИКАЧА ТАОМ

Пойтахт марказидаги Ота Турк кўчасидан ўтганлар янгича кафеда кашф этган, безатилган биноdagi «Америкэн фуд» лавҳасига эътибор берган бўлсалар ажабмас. Таъмирланган собиқ куруш таомлар ошхонаси пештоқидаги бу ёзув инглизчадан таржимада «Америкача таом» деганидир. У «Ашко» Ўзбекистон-Корея қўшма корхонаси томонидан очишга тайёрлаб қўйилди.

Бу иморатнинг фақат ташқи қисми таъмирланиб, кўзга ташланадиган бўлиб қолгани йўқ. Унинг ичкарисига кирсангиз ошхона жиҳозлари ҳам янгиланганини гувоҳи бўласиз. Узи бу ерда биз, тошкентликлар учун хозирча антиқа ҳисобланган таомлар тайёрланиши кўзда тутилган. Хусусан, таомномадан биргина Америка Қўшма Штатларида эмас, балки жаҳондаги кўпгина бошқа мамлакатларда ҳам машҳур бўлган гамбургерлар ўрин олади. Лекин уларни тайёрлашда ишлатиладиган сосискани ҳам тайёрлаш технологияси ва кимёвий хомашё ингридиентига ишончимиз комил. «Америкача таом»да сизга такииф этиладиган қовурилган жўжа ҳам махсус рецепт асосида пиширилади. Бу ерда хуррандалар вафелли пирожнийлар, турли ичимликлар ҳам харид қилишлари ҳам мумкин. Уларнинг ҳаммаси Америка андозаларига тўлиқ мос бўлади.

«Америкача таом» ошхонаси ресторан эмас. Бу ерда буюртма бериб, сизга қачон таом келтирилишини пойлаб ўтирмайсиз. Ошхонада уз-узига хизмат қилиш кўзда тутилган. Таомларни узатиб турадиган беш ошпаз ўз ўтмай сиз танлаган овқатни музлаб қилади. Улар бу ерга танлов асосида ишга қабул қилинадилар. Бир суз билан айтганда, «Америка таом»да 15 дақиқа мобайнида лаззатли овқатларни тановул қилишга улгурасиз.

Ҳозирча бу ошхона шаҳримизда ягона ҳисобланади. Шунинг учун қўшма корхона кўп утмай ўз тизимини доирасини кенгайтириш ниятидадир. Дастлаб «Ашко» ошхонасида тайёрланган таомлар шаҳардаги ирик савдо нуқталари — Марказий универсал магазин, Бош универсал магазин, Чилонзор, Юнусобод савдо марказлари кафетерийларига етказиб бериладиган бўлади. Келгусида эса «Америкача таом» ошхоналари шаҳримизнинг бошқа жойларида ҳам пайдо бўлади.

Ойдин ХАЙРИЕВА.

МИСРЛИК АРАБ ТИЛИ МУТАХАССИСЛАРИ ТОШКЕНТДА

Мисрлик араб тили мутахассисларидан иборат махсус гуруҳ араб тили асосларини ўқитиш мақсадида Тошкентга келди.

Миср Араб Республикаси ва Ўзбекистон ўртасидаги маданий ҳамкорлик доирасида ҳамда араб тилини ўрганаётган қардош ўзбек биродарларининг бу борадаги савияларини янада кўтариш мақсадида араб тили асослари бўйича беш мутахассис Тошкент давлат шарқшунослик институти талабаларига араб тилидан дарс бериш учун, мазкур институт таклифига биноан Тошкентга келди.

Обуна — 96

«ОҚШОМ»НИ ОИЛА ДАВРАСИДА ЎҚИШАДИ

Акмал Икромов туманидаги 132-алоқа бўлими одатдагидан гавжум. Навбатда турган одамларнинг кўп қисми асосан газета ва журналларга 1996 йил учун обуна бўлишга келишган. Қаторнинг олдинги қисмида турган ёш йигит алоқа бўлими ходими билан ҳисоб-китоб қилгач обуна варақасини олиб ташқарига чиққанида уни суҳбатга тортдик.

— Биз Ильич кўчаси 76-уйда яшаймиз, — деди у ўзини Жаъфар Аҳмадхўжаев деб таништириб. — Ҳозиргина «Тошкент оқшоми» газетасига келаси йил учун ёзилдим. Эътибор қилган бўлсангиз обуначиларнинг кўпчилиги 6 ойга, 3 ойга бўлса-да, «Тошкент оқшоми»га обуна бўлишмоқда. Мен эса тўлиқ бир йил учун варақа расмийлаштирдим. Бу нашрни уйимизга почта орқали оламиз. Бу — биз учун одат тусига кирган. Чунки «Тошкент оқшоми» газетасини оиламиз билан севиб мутолаа қиламиз. Кечки суҳбатларимизнинг асосий мавзуси ана шу газетада чоп этилган мақолалар, хабарлар билан боғлиқ бўлади.

Бу куни алоқа бўлими одамлар билан гавжум эди. Газеталарга ёзилаётганларнинг кўпчилиги деворга осилган даврий нашрлар рўйхатидан «Тошкент оқшоми» газетасини ҳам тавсия этишар эди. Алоқа бўлими бошлиғи Ҳурматой Мақсудова «Тошкент оқшоми» газетасининг шу пайтгача — 64690 сонини топиб, уни обуна варақасига қўчиришмоқда. Зеро, ён-атрофдаги Хуршид, Окмачит, Файзулла Хўжаев, Фурқат, Усмон Юсупов каби маҳаллалар аҳолисининг кўпчилиги «Тошкент оқшоми» газетасини оила даврасида ўқишади.

Абдумалик АБДУРАҲМОНОВ.

ИМТИЁЗЛИ УСУЛДА

— Биз идорамиз учун шаҳримизда чоп этиладиган барча газеталарга биттадан обуна бўлдик, — дейди Ҳамза тумани банклик хизмати бўлимининг бошлиғи Вера Кодирова. — Энди қўшимча сифатида бир ишчимизни «Тошкент оқшоми» газетасига имтиёзли обуна қилиб, меҳнатда эришган ютуғи учун тақдирламоқчимиз. Агарда биз тутган усулни туманимиздаги ҳар бир ташкилот қўллаб-қувватласа, уша ишчи ёки хизматчининг оиласига маънавий озуқа улашган бўламиз.

Гули АБДУЛЛАЕВА.

Спорт

ТАЭКВОНДОЧИЛАРИМИЗ МУВАФФАҚИЯТИ

Таэквондо бўйича Бельгия очиқ чемпионатида ўзбекистонлик спортчилар ҳам муваффақиятли қатнашиб, турли қийматдаги 5 та медални қўлга киритдилар.

Ушбу чемпионатга очиқ, яъни халқаро мақом берилганлигига кўп бўлгани йўқ. Аммо шунга қарамай, уни таэквондочилар жалб этилиб, илк бор чет эл сафарида қатнашдилар. Мана улар: Вячеслав Нам — 54 килограмм вазнда биринчи ўрин, олтин медаль. Виктор Цой — (шу вазнда) бронза, 80 килограммдан вазнда Виктор Николаев — кумуш медалларни қўлга киритдилар.

Ҳамда бошқа ўзбекистонлик спортчилар ҳам чемпионатда қатнашдилар. Малайзия ва Кореядан келган спортчиларнинг маҳоратлари ҳам юқори даражада бўлди.

Мураббийлар Эдуард Ли, Пулат Усмонов ва Мурод Умаровлар бошчилигидаги ўзбекистонлик «жангчилар» гуруҳи бу гал кўпгина ва, умидли таэквондочилар жалб этилиб, илк бор чет эл сафарида қатнашдилар. 50 та давлатдан келган вакиллар иштирок этган мусобақада ўз маҳоратларини намойиш этган мамлакатимиздан келган 24 та давлатнинг вакиллари билан беллашдилар. МДҲ давлатларидан Тошкентдан ва Россиядан ҳам бир неча жамоалар бор.

Техник ва «спарринг» машқларини бажаришда ҳамшаҳримиз Насриддин Толипов ва Жамшид Халилов бронза медалларига сазовор бўлдилар.

Республика таэквондо федерациясининг вице-президенти Фурқат Халиловнинг миннатдорчилик билан таъкидлашича, спортчиларнинг ушбу чет эл сафарига чиқишини «Узбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси ҳомийлик қилдилар.

Беҳзод ХУСАНОВ.

В. П. Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси республикамиз пойтахтидаги энг йирик корхоналардан ҳисобланади. Корхона самолётлари ҳозирги кунда нафақат республикамиз ҳамда Мустақил Ҳамдўстлик Давлатларида, балки бутун дунёда машҳурдир. Асосий самолётдан ташқари бирлашма кўплаб хилма-хил халқ истеъмоли буюмлари ҳам ишлаб чиқаради.. Шунинг учун корхонада минглаб ишчи ва хизматчилар меҳнат қилишади. Бирлашма маъмурияти бугунги кунда уларга ишлаб чиқариш харажатларни ҳам ўз бўйнига олган.

Туманда жойлашган 30-болалар уйи ҳамда 103-интернатга ҳам корхона ўз ёрдамини аямаётир. Мазкур болалар муассасаларига завод маъмурияти қўлидан келганича кўмаклашиб келмоқда. Бирлашма қошида ташкил этилган «Раҳм-шафқат» жамияти Қизил Ярим Ой жамияти билан яқиндан алоқа ўрнатган. Ва улар маҳаллаларда яшаётган ногиронларга ҳар томонлама ёрдам бермоқда. Тиббий хизмат кўрсатиш, озиқ-овқат ҳамда кийим-кечак маҳсулотлари

Ижтимоий ҳимоя — амалда

ИШЧИЛАРГА ҒАМХЎРЛИК

да бир қатор шарт-шароитлар яратиб бериш билан бир қаторда ишчиларнинг ижтимоий ҳимоясига ҳам катта эътибор қаратмоқда.

Корхона ишчи-хизматчиларининг асосий қисми завод ёнбағрида жойлашган авиашаҳарчада истиқомат қилишини ҳамшаҳарларимизнинг ҳар бири яхши билади. Айни пайтда бирлашма «Корхона — маҳалла» дастурида ҳам фаол қатнашмоқда. Бунда бирлашма айниқса асосий эътиборни юқоридаги шаҳарчага қаратмоқда.

Бу ерда шуни алоҳида таъкидлаш керакки, самолётсозлар оталиққа олган ҳудудда бир неча йирик маҳаллалар жойлашган. «Авиасозлар», «Баҳор», Улуғбек, Бобур номидаги маҳалла ва бошқалар шулар жумласидандир. Бирлашма бу маҳаллалар фаолият кўрсата бошлаганидан бери уларнинг ишларига ёрдам кўрсатиб келмоқда. Маҳалла кенгашларига биноларнинг биринчи қаватларидан ҳамма шарт-шароитга эга бўлган хоналар ажратилди. Бу хоналар яхши таъмирланиб, ҳозирда корхона ёрдамида яхши ҳолатда сақланмоқда. Бирлашма маҳалла гузарлари қурилишига ҳам маблағ сарфлаб бинокорлик материалларини ўз вақтида етказиб турибди. Масалан, ҳозирги кунда шаҳарчада иккита маҳалла гузари қурилиши мўлжалланмоқда. Корхона ана шу гузарларга керакли мебель ҳамда бошқа анжомлар олиш учун маблағ ажратди.

Бундан ташқари бирлашма Ҳамза туманидаги 166, 204, 244, 149, 152, 77, 61-мактабларни ўз оталиғига олган. Мазкур мактабларда ёз мобайнида болаларнинг лагерларга боришини ташкил қилишда, уларнинг янги ўқув йилига тайёрланишида ва мактаб биноларини таъмирлашда катта моддий ёрдам кўрсатилди.

Шунингдек корхонага шаҳардаги 40 дан ортиқ болалар боғчаси қарайди. Бу боғчаларда бирлашмада ишлайдиган ишчи ва хизматчиларнинг фарзандларидан ташқари бошқа жажжилар ҳам тарбияланади. Бундай болалар корхона боғчаларидаги кичкинтойларнинг 40 фоизини ташкил этади. Албатта уларни ушлаб туриш ота-оналарнинг ўз фарзандларига ҳар ойда тўлайдиган пулидан анча қимматга тушади. Бирлашма бу қўшимча билан ногиронларни таъминлаш ва бошқалар шулар жумласига киради. Бирлашма кўзи ожизлар жамиятига ҳам маблағ ажратиб турибди. Корхона шуларнинг ҳаммасини иқтисодий қийинчиликларга қарамасдан амалга оширмоқда.

Бирлашма ўзларининг ишчилари ҳамда бошқаларнинг маданий ҳордиқ чиқаришига ҳам катта аҳамият бермоқда. Масалан, авиашаҳарча ҳудудида бир нечта спорт, футбол майдонлари, теннис кортлари, «Олимпия» ҳамда «Старт» спорт мажмуалари мавжуд. Ҳозирги кунда бирлашма жаҳон андозаларига жавоб берадиган сунъий ҳовуз мажмуасини бунёдга келтириш учун иш олиб бормоқда. Юзлаб болалар ва ёшларнинг севимли жойига айланиб қолган авиасозлар техника ва маданият саройи бугунги кунда кенг кўлам билан ишлаб турибди. Маҳаллалар аҳли авиасозлар ёрдамида корхонага қарашли поликлиникада тиббий хизмат ёрдамини олиб турибди.

Ҳозир бирлашма маҳаллаларда қўшимча иш жойларини ташкил қилиш масалаларини кўриб чиқмоқда. Бунинг учун завод ўрта ва кичик корхоналар билан алоқа тузиб уларга корхонага қарашли бинолардан хоналар ажратишни мўлжалламоқда. Масалан, махсус иш кийими ҳамда бошқа тикувчилик маҳсулотларини ишлаб чиқаришга ихтисослашган «Ансория» ва «Бахт» кичик корхоналари шу ернинг ўзида қўшимча иш жойларини ташкил қилишни кўзда тутган. Ундан кейин бу корхоналар уйга иш бериш билан ҳам шуғулланади.

Корхона уй-жой қуришни ҳам давом эттирмоқда. Яқинда Лисунов кўчасида ишчилар учун 12 қаватли турар жой биноси қуриб битказилди. Кейинги йилда Воровский кўчасида 204 та хонадонга мўлжалланган, 9 қаватли уйда қурилиш ишлари бошланиши керак. Бу борада бирлашма «Космос-2» қурилиш ширкати билан яқиндан алоқа ўрнатди.

Хулоса қилиб айтганда, юқоридаги мисоллар бирлашманинг меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоялаш борасидаги ишларнинг бир қисми холос. Корхонанинг ишчилари учун кўрсатаётган ғамхўрлиги бутун бир ижтимоий ҳимоя мажмуасини ташкил этади.

Ғулом ЮСУПОВ.

«Газавтоматика» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятининг йиғув бўлинмасида 6 нафар киши ишлайди. Улар бир кунда 150 тага яқин халқ истеъмоли буюмларини ишлаб чиқаришади.

СУРАТЛАРДА: бригада бошлиғи Рамиль Шагобутдинов ва йиғувчи Татьяна Шчербакова навбатдаги маҳсулотни йиғмоқда, газ билан ёнадиган ускуналарни йиғув бўлинмаси ишчилари Лидия Стрелигова ҳамда Лидия Никифоровалар эса корхонада кўп йиллардан бери ишлаб келишади.

Рустам Шарипов олган суратлар.

Меҳнатдан иззат топганлар

ЕР ОСТИ ҚАСРИНИНГ ФИДОЙИЛАРИ

Метро энг қулай транспорт воситаси деб, тан олингани бежиз эмас. Чунки у қишда ҳам, ёзда ҳам бир маромда юради, бекатларда йўловчиларни узоқ куттириб қўймайди. Қолаверса, унинг салонларидаги мўътадил ҳарорат ҳамма фаслларда деярли бир хил бўлади. Бизга мана шундай қулайликларни яратиб беришда албатта метрочилар, унинг оддий ишчисидан тортиб ҳайдовчиларигача бўлган кишиларнинг хизматлари катта. Зеро, қуйидаги лавҳаларимиз ҳам шундай хайрли ишга бел боғлаган фидойилар ҳақидадир.

НИШОНДОР ЙИГИТ

Тошкентда метронинг ишга тушишида ҳаммадан ҳам Ҳожиакбар мамнун бўлганди ўшанда. Йигит шу кезлардаёқ метрочилик касбини эгаллашга аҳд қилганди. У ўз мақсадига эришиш ниятида елиб-югуриб 1976 йили ҳунар-техника билим юртига кирди. Йиллар давомида ўқиб-ўрганди. Касб сирларини пухта эгаллади. Орадан бир неча муддат ўтиб уни Киев шаҳрига уч ойлик малака ошириш курсига ўқишга жўнатишди. Бу ерда у устоз метрочилардан таълим олиб ҳаётий тажрибасини орттириб қайтди.

Халқимизда «Устоз отангдан улуғ», деган нақл бор. Шунга амал қилиб, Ҳожиакбар Қосимов ҳам устози ҳақида гап кетганда Зайниддин Зоитовнинг номини ҳамиша ҳурмат ва эҳтиром билан тилга олади. Чунки узоқ Киев сафаридан қайтгач биринчи бўлиб унга Зайниддин ака метро поездини мустақил бошқаришни ўргатганди. У касбини пухта эгаллаш мақсадида фақатгина ўзига бириктирилган поездни бошқарибгина қолмай, устахоналарда, чилангарлар даврасида тез-тез бўлиб, уларнинг заргарга тенг меҳнатларини ҳам синчковлик билан кузатди.

Қачонлардир Ҳожиакбар ҳам илғор машинистлар қаторидан ўрин олишини ўйлаб ҳамиша режа ва топшириқларини ортиғи билан бажаришга ҳаракат қилди. «Одам қадрини меҳнат оширади», деганларидек кўп ўтмай у меҳнат илғорлари Баҳодир Аюпов, Асқар Йўлдошев, Одилжон Норбоев, Маҳамаджон Ҳаитовлар сафидан ўрин олди.

Йўловчилар узоғини яқин қилишга астойдил бел боғлаган метро ҳайдовчиси Ҳожиакбар Қосимов айни кунларда «Максим Горький» ва «Собир Раҳимов» йўли оралиғида ҳожатбарорлик қиляпти. Уни барча ер ости қасри заҳматкашлари яхши танишади. Ҳожиакбар оилада ҳам меҳрибон ота сифатида уч нафар ўғил-қизни тарбиялаб вояга етказмоқда. Яқинда илғор метро ҳайдовчининг ҳаётида муҳим воқеа рўй берди. У Тошкент шаҳар йўловчилар ташиш транспорт корхонаси Давлат уюшмасининг «Тошкент шаҳар йўловчилар ташиш транспорти фахрий ходими» нишони билан тақдирланди.

ИНТИЛИШ

Яқинда бир хушхабар тарқалди. Уни барча метро аҳли хушнудлик билан кутиб олишди. Тошкент шаҳар йўловчилар ташиш транспорт корхоналари Давлат уюшмасининг Фахрий ёрлиғи билан тақдирланган метрополитеннинг электр механика хизмати дистанцияси бошлиғи Абдулҳақ Гумеровни дўстлари дарҳол қуршаб олишди. Чиндан ҳам у узоқ йиллардан бери метрочилар ўртасида ўз касбига садоқати ва билими билан эътибор қозонганди.

Унинг ёшлиги Сирдарё вилоятининг Гулистон шаҳрида ўтди. Шу ердан метрочилик касбини эгаллаш мақсадида Тошкентга йўл олди. Меҳнат фаолиятини оддий чилангарликдан бошлади. Кейинчалик у метрополитен эскалаторларини таъмирловчилик хизматига жалб этилди. Ҳозирда Тошкент метрополитени қошида эскалатор дистанцияси электротехника хизмати ташкил этилган бўлиб, унга ўз касбининг устаси бўлган механик Абдулҳақ Гумеров бошчилик қилади. Ушбу хизматни ташкил этишда ва уни мутахассислар билан таъминлашда дастлаб Киев метрополитени ёрдам берди, кейинчалик эса шаҳримизнинг ўзида шундай хизматга бел боғлаган мутахассисларни тайёрловчи мактаб ташкил этилди. Бу билим даргоҳини А. Гумеровга ўхшаш кўплаб касб эгалари битириб чиқишди.

Ҳозирда метрополитенда 25 та эскалатор ишлаб турибди. Уларнинг мукаммал ва бенуқсон хизмат кўрсатишида Абдулҳақ Гумеровнинг меҳнатлари катта. У ҳамиша шогирдларига янги техника, илғор технология усулларини ўргатишга ҳаракат қилади. Биргина мисол. Йўловчилар оқими гавжум ҳисобланган «Алишер Навоий» бекатида 6 та, «Пахтакор» бекатида эса 3 та эскалатор тонгги соат олтидан ярим тунгача йўловчиларга хизмат кўрсатади. Ёки улар ёрдамида бир соатда 8—10 минг киши юқоридан пастга, пастдан юқорига кўтарилади. Мана шу техниканинг мукаммал хизмат қилишида А. Гумеров ўз ҳамкасб шогирдлари Қодир Арслонов, Равиль Аҳмедов, Карим Раҳимхўжаев, Собир Сатторов, Ҳамидулла Ҳожиевлар билан бирга тунни тонгга улаб меҳнат қилмоқда.

— Ишимизда ютуқлар билан бир қаторда муаммолар ҳам учраб туради, — дейди биз билан суҳбатда Абдулҳақ Гумеров. — Эҳтиёт қисмлар, деталлар, ёнилғи-мойлаш маҳсулотлари, лак-бўёқлар, резина, техника жиҳозлари етишмаслиги кўпинча биз таъмирловчиларни ноқулай аҳволга солиб қўяди. Шунинг учун ҳам бу муаммоларни бартараф этиш йўлида ижодий изланишдамиз. Бир сўз билан айтганда, ҳамшаҳарларимизга хизмат кўрсатиш маданиятини ошириш мақсадида барча имкониятлардан тўлиқ фойдаланяпмиз.

БЕКАТ НАВБАТЧИСИ

Агар йўлингиз тушиб метрополитеннинг «Улуғбек» бекатига бориб қолсангиз бу ерда сизга навбатчи Ҳафиза Шораҳмедова ҳақида илиқ гапларни айтишади. Чунки бу аёл йиллар давомида ўз касбига садоқат кўрсатиб келмоқда.

Барча ёшлар қатори Тошкентдаги 23-мактабнинг ўқувчиси Ҳафизахоннинг орзулари ҳам кўп эди. Ғоҳ у самолётда учишни, баъзан эса темирйўлчилар формасида йўловчиларга хизмат кўрсатишни орзу қиларди. Орзуси қанот қоқиб, шаҳримизда метрополитен иш бошлаганини эшитдию, унинг ороми йўқолди. Мактабни тугатиши биланоқ, метрополитенга ишга келди. Уни бекат бошлиғи Бахтиёр Содиқов ўзига шогирд қилиб олди.

— Ўшанда метрочилик оғир касб эканлигини, ўз ишига садоқат билан ёндошган инсон кам бўлмаслигини устозларимдан кўп марталаб эшитардим, — дейди Ҳафиза Шораҳмедова бизга. — Шу ўгитга амал қилиб, ҳунар ўргандим. Меҳнатдан чарчамадим. Қийинчиликлардан қўрқмадим. Қолаверса, транспортчилик касби менга ота мерос. Отам Ҳусанбой ака кўп йиллар давомида аэропортда навбатчи диспетчер лавозимида ишлаганлар. Акам эса ҳайдовчилик қилган. У ўз машинасида ҳар куни мингдан зиёд ҳамшаҳарларимизни кўзлаган манзилларига элтиб қўйган.

Ҳафиза Шораҳмедова фақат иш билан чегараланиб қолмади. У пухта билим эгаллаш мақсадида бекат навбатчилари тайёрлайдиган ўн ойлик курсга кириб ўқиди. Ушбу даргоҳда назарий ва амалий билимини чуқурлаштирди. Камтар, одобли, янгиликка интилувчан сифатида курсдошлари орасида танилди. Мана ўн беш йилдирки, у ўз касбига садоқат кўрсатиб меҳнат қилиб келмоқда.

«Улуғбек» бекати тонг саҳардан то ярим тунгача 15—16 минг йўловчига хизмат кўрсатади. Бу ҳашаматли қасрда Ҳафиза Шораҳмедова ўзининг ширинсуханлиги билан йўловчилар орасида эътибор қозонган. Унинг меҳнатлари муносиб қадрланди. Куни кеча Ҳафиза Шораҳмедова ҳам Тошкент шаҳар йўловчилар ташиш транспорт корхоналари Давлат уюшмасининг Фахрий ёрлиғи билан тақдирланди.

Усмон МУҲАМЕДОВ.

Суғурта идоралари фаолиятидан

МАҚСАД — ХИЗМАТ СИФАТИНИ ОШИРИШ

Бозор иқтисодиёти муносабатларига ўтиш даврида давлат суғурта хизмати борасида ҳам катта ўзгаришлар юз беряпти. Жумладан, турли соҳаларни қамраб олган янги суғурта идоралари тузилиб фаолият кўрсатмоқда. Бизнинг Ўзбекистон Республикаси давлат суғурта бош бошқармаси фуқаролар мулкини ва фуқаро жавобгарлигини суғурта қилишни ташкил этиш бошқармаси бошлиғи Рашид МАМЕДОВ билан суҳбатимиз ҳам янги шароитларда суғурта хизматининг фаолияти хусусида бўлди.

— Рашид Аббосович, суғурта хизматининг фаолияти, бу борада юз бераётган ижобий ўзгаришлар тўғрисида сўзлаб берсангиз.

— Албатта, эркин бозор муносабатлари шароитида замон талаблари асосида ишимизни янгитдан ташкил қилишга тўғри келяпти. Бинобарин, ҳозирда республика давлат суғурта идораси аҳоли, корхона ва ташкилотларга 40 га яқин хизмат турларини кўрсатаётган бўлса, улардан 20 таси янги ҳамда қисқа муддат ичида йўлга қўйилган хизматлардир.

«Суғурта тўғрисида»ги қонун, шунингдек Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланган «Ўзбекистон Республикаси Давлат суғурта органлари тўғрисида»ги Низомга мувофиқ мажбурий суғуртанинг ҳамма турлари амалга оширилмоқда. Буларга қишлоқ хўжалик корхоналари ва фуқаролар мулки, шунингдек транспорт воситалари эгаларининг фуқаро жавобгарлиги, йўловчилар, гаровга қўйилган мулк суғурталари киради.

Шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш жоизки, суғуртанинг мажбурий турлари аҳолининг мулкий манфаатларини ҳимоя қилади. Бироқ, давлат суғурта идоралари кўрилган зарар ўрнини ўз вақтида қоплашлари учун тўловлар муддатида тўланиши керак. Шундай бўлса-да иншоотлар, уй ҳайвонлари, хусусийлаштирилган хонадонлар, транспорт воситаларининг эгалари суғурта тўловлари миқдори унчалик катта бўлмаса-да бу ишни ўз вақтида амалга оширишга шошилмайдилар. Бундай «паришонхотирлик» бизлар учун зарар кўрган суғурта қилдирганлар олдидаги ўз мажбуриятларимизни бажариш борасида маълум қийинчиликларни туғдирибгина қолмасдан, улар учун ҳам қўшимча тўловларни вужудга келтиради — муддатидан ўтган ҳар кун учун пеня олинади.

Кейинги пайтларда шунингдек, аҳолининг кўнгилли шахсий суғуртаси, хусусий мулкнинг барча шаклларини суғурта қилиш, хорижий жисмоний ва юридик шахсларга турли хизматлар кўрсатиш ишлари ҳам кенг ривожланмоқда. Масалан, ҳаётни 6 ойдан 10 ва ундан ортиқ йилга суғурта қилишда, бадални бир вақтнинг ўзида ҳам, ойма-ой ҳам тўлаш усули тадбиқ этилди. Бунда тўловни нақд ва пул ўтказиш йўли билан амалга ошириш мумкин. Суғурта ушбу турининг ўзига хос ютуқли томони шундаки, суғурта пулини тўлашда биз суғурта миқдорининг индексацияси усулини қўллаймиз.

Аҳолини ижтимоий ҳимоялаш борасида шартнома тузилган вақтдан бошлаб бахтсиз ҳодисалардан бир умрга суғурта бўлишга ҳам имкон туғдирадиган қўшимча пенсиянинг суғуртаси муҳим роль ўйнайди. Суғурта қилинган шахс кам миқдордаги бадалларни тўлаб бутун ҳаёти давомида Давлат суғурта идораларидан суғурта шартномаси муддати тугаганда Ўзбекистонда вужудга келган миқдордаги қўшимча пенсияни олади.

— Бу йил янги турдаги мажбурий суғурталар қаторига мулкнинг барча шаклларига тегишли бўлган транспорт воситалари эгаларининг фуқаро жавобгарлиги суғуртаси ҳам қўшилди...

— Дарҳақиқат, суғуртанинг бу тури ҳукумат қарорига биноан йўлга қўйилганди. Бунинг моҳияти шундан иборатки, йўл-транспорт ҳодисаларида жабрланганларнинг соғлиғи ва мол-мулкига етказилган зарар олдидаги ҳайдовчининг фуқаро жавобгарлиги суғурта объекти ҳисобланади. Гап шундаки, бу суғуртанинг янги тури бўлганлиги сабабли ҳамма жабрланувчилар ҳам аризани мустақил равишда кўриб чиқиб белгиланган миқдордаги суғурта тўловини тўлайдиган жойлардаги Давлат суғурта идораларига мурожаат этмаяптилар. Бунда ҳодиса жиноий иш билан боғлиқ бўлмаса, суғурта қилдирувчи айбига кўра ёхуд атайдан қилинган хатти-ҳаракатлар орқали амалга ошмаган бўлса ваколатли идоралардан зарур ҳужжатларни сўраб қимматли вақт ўтказилиб ўтирилмайди — иш бирпасда битади. Яъни, тўлов ариза берилган пайтдан бошлаб 72 соат давомида амалга оширилади.

— Хўжалик юритиш барча механизмларининг қайтадан тузилиши, мулкчиликнинг турли шаклларининг вужудга келиши, тадбиркорликнинг ривожланиши — буларнинг бари бозор иқтисодиёти муносабатларига боғлиқдир. Бинобарин, бозор тузилмаларининг суғуртавий ҳимояси ишлари қандай йўлга қўйилган?

— Бозор муносабатларининг янги мустақил иш юритувчилари, албатта ўз иқтисодий манфаатларининг ишончли ҳимоясининг таъминланиши тарафдоридирдар. Буни, жумладан, суғурта йўли билан амалга ошириш мумкин. Масалан, ривожланган мамлакатларда мулк эгалари суғуртавий ҳимояни таъминлашнинг ташаббускорлари бўлиб ўзлари чиқадилар.

Ўзбекистон Республикасининг «Гаров тўғрисида»ги Қонунига мувофиқ биз кредит ёки қарз олиш мақсадида гаровга қўйилган мулкнинг мажбурий суғуртасини амалга оширамиз. Суғуртанинг бу тури мулкни тасодифий юз берадиган турли ҳодисалардан сақлашга имкон туғдиради, қарзнинг қайтарилишини ҳам кафолатлайди.

— Суғуртанинг мажбурий турларидан тушган тўловлар қандай мақсадларга йўналтирилиши тўғрисида ҳам тўхталиб ўтсангиз.

— Амалдаги Низомга кўра мажбурий тўловлар биринчи навбатда суғуртавий қопланиш учун тўлашларга сарфланди. Бунга суғурта тўловларининг асосий қисми йўналтирилади. Иккинчидан, оммавий бахтсиз табиат ҳодисалари юз берганда фойдаланиш учун заҳиравий жамғармани шакллантиришга жалб қилинади. Мабодо жорий йилда тушган маблағлар суғуртавий қопланишлар учун тўлалигича ишлатилмаган бўлса, унинг қолган қисми заҳиравий жамғармага ўтказилади. Ўзбекистон давлат суғурта бош бошқармасининг маълум миқдордаги маблағлари йўл-транспорт квадрат ҳодисалари, ёнғинлар, бахтсиз ҳодисаларни камайтириш, қишлоқ хўжалиги экинлари зараркунандалари билан кураш ва бошқа мақсадларга сарфланади.

— Ҳозирги кунда республика Давлат суғурта идорасининг асосий фаолият йўналишлари нималарга қаратилган?

— Асосий мақсадимиз — аҳолига суғурта хизматининг ўзаро манфаатли эканини тушунтириш, хизмат сифатини ошириш, истиқболли лойиҳаларга суғурта жамғармалари ажратмалари ўтказиш йўли билан республика иқтисодиётини ривожлантиришга кўмак бериш.

Ҳозирнинг ўзидаёқ бир қатор Европа суғурта компаниялари бизнинг ҳамкорларимиздир. Улар билан ҳамкорликни ривожлантириб бораверамиз.

Бозор иқтисодиёти муносабатлари шароитида иш юритишнинг янги концепциясига мувофиқ равишда таклиф қилинадиган хизматлар мажмуасини ривожлантириб бормоқдамиз.

Ойдин ҲАКИМОВА суҳбатлашди.

Надежда Малиновская «ФарБиоТал» фирмасининг тажрибахонасида муҳандис бўлиб ишлаб келмоқда. Шу сабабдан корхонада ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг сифатли чиқишида унинг ҳам ҳиссаси бор.

СУРАТДА: Надежда Малиновская фирма тажрибахонасида.

Шаҳримиздаги машинасозлик билан шуғулланадиган ишлаб чиқариш корхоналарининг барчасига республикамизда ягона агрегат заводи энг керакли редукторларни тайёрлаб беради. Бозор иқтисодиёти шароитларида ҳам бу ерда айнан шу маҳсулотни ишлаб чиқариш узлуксиз давом этмоқда. Ваҳоланки металл ва бошқа хом ашёларни топиб келтириш қанчалар қийин бўлмасин, бунинг уддасидан чиқишмоқда. Бундан ташқари тайёр маҳсулот фақат машинасозликда эмас, балки бошқа соҳаларда ҳам қўлланилиши мумкинлигини исботлашди. Қўлланилаётган янги иш усуллари ҳақида корхонанинг бош конструктори Юрий Верешчагин қуйидагиларни гапириб берди:

Шаҳар—қишлоққа

ҚАЙТА ЎЗГАРТИРИШ АСОСИДА

— Бир вақтлари ишлаб чиқариладиган қишлоқ хўжалик механизмлари учун асосан керак бўладиган редукторларни фақат «Моссельмаш» ҳамда биз тайёрлар эдик. Маълумки, қишлоқ хўжалигида ишлатиладиган ҳар қандай трактор ёки машина мана шу редукторсиз иш бажара олмайди. Чунки у энг оғир юк бўлган тақдирда ҳам мувозанатни сақлаб бера олиш имкониятига эгадир.

Биз 1992-1993 йилга ўтиб аввалги ишлаб чиқарган маҳсулотга бирозгина ўзгартиш киритиб, янги моделдаги редукторларни ишлаб чиқара бошладик. Тайёр маҳсулотни Ўзбекистон қишлоқ хўжалик машинасозлиги ишлаб чиқариш бирлашмаси олиб, ундан янги ем-хашак ўриб тайёрлайдиган комбайнни яратишда қўллай бошлади. Номи «Умид» деб аталади. Худди шу маҳсулот Болгариянинг «КИР-1,5» русумли тракторига ҳам ўрнатилди. Янги асбоблар ўрнатилган машиналар Тошкент вилоятидаги кўплаб илғор қишлоқ хўжалик ходимлари билан назарий томондан яхшилаб кўриб чиқилиб, сўнг Ким Пен Хва номли жамоа хўжалигида синовдан ўтказилди. Бу комбайнларни бошқарган тракторчилар ўзларининг фикр-мулоҳазаларини, ишлаш жараёнидаги камчиликларни рўй-рост айтиб туришди. Озгинагина қайта ишлов берилган маҳсулотимиз тобора қишлоқ хўжалигига унумдорлик келтирмоқда. Қишлоқ хўжалик ходимлари билан ўзаро яқин алоқада бўлганлигимиз туфайли уларнинг техникага бўлган қизиқишларини кўриб, яна изланишга киришдик. Уч ғилдиракли МТЗ-80 тракторлари айрим вақтларда уларга қўл келмаслигини сезиб, тўрт ғилдиракли тракторлар яратиб, улар учун орқа ва олд қисмларига керак бўладиган мосламаларни ҳам ишлаб чиқаришга жорий этдик. Бу тракторлар учун ҳам албатта ўзига хос редукторлар тайёрлана бошланди. Уч ғилдиракли трактор билан тўрт ғилдиракли тракторнинг фарқи нима, иккиси ҳам бир хил трактор-ку, дегувчилар ҳам кўп бўлди. Лекин олдимизда турган тўсқинликларга қарамай иккисини ҳам ишлаб чиқариш учун керакли маҳсулотларни етказиб бердик. Агар уларнинг фарқи нимада эканлигига изоҳ берадиган бўлсам, уч ғилдиракли трактор ғўза қатор ораларига ишлов беришда, пахта териш жараёнида қўл келди. Тўрт ғилдиракли трактор эса йиғилган ҳосилни манзилга етказиб олиб бориб беришда, яъни икки-учта тиркамаларни тортишга қулайдир. Бундай тракторларнинг синов тажрибаси «Оққўрғон» давлат хўжалигида ўтказилди.

Эндиликда ишлаб чиқараётган редукторларимиз пахта тозалаш заводларида ҳамда қабул пунктларида қўлланмоқда. Бундан ташқари кейинги вақтда саноатнинг механизациялашаётган барча жараёнида айнан мана шу редукторлардан фойдаланилмоқда. Мисол учун нон маҳсулотлари тайёрлайдиган цехлар учун ҳам кенг қўлланилмоқда. Шу кунгача 25 дона редуктор кичик нон цехлари учун ишлаб чиқарилиб, фойдаланишга топширилди. Шундай қилиб ҳозирги кунда редукторларга қайта ўзгартиришлар киритиб, унинг 3-4 хилдагисини ишлаб чиқараяпмиз.

Бундан ташқари корхонамизда ишлаб чиқарилаётган 25 турдан ортиқ халқ истеъмоли буюмларининг яратилиш жараёнида биз конструкторларнинг ҳам ҳиссаси катта деб ўйлайман. Меҳнат қилаётган конструкторлардан Дантон Слипян, Людмила Пак, Виктор Моисеев, Юрий Аванесов, Шоҳиста Салимовалар юқори малакали мутахассисларимиздир. Уларнинг зукколиклари туфайли 1993 йил Рязань вилоятининг Сосово шаҳрида ўтказилган конструкторлар танловида биринчи ўринни олган эдик. Шунинг учун ҳам ҳозирги иқтисодиётимиз ривож топаётган бир вақтда бизлар яна тинимсиз изланишлар олиб бораяпмиз. Йил бошида Ўзбекистон дон маҳсулотлари давлат ҳиссадорлик жамияти билан шартнома тузганмиз. Улар учун 6 хил турдаги редукторларни ишлаб чиқариб берамиз.

Олдимизда қиладиган ишларимиз кўп. Корхонамиз унча катта эмас, аммо буюртмалар кўп. Биз бу буюртмаларни бажариш учун бутун имкониятни ишга солиб ишлаймиз.

Гулчеҳра МАЖИДОВА.

Таълим ислоҳоти

«ШОДЛИК МАКТАБИ» ҚАНДАЙ БЎЛАДИ?

Ўзбекистоннинг келажакдаги равнақи бугунги ёш авлод тарбиясининг қандай бўлиши ва тўлақонли шаклланишига кўп жиҳатдан боғлиқ. Зеро мустақил жамият эътиқодли, дили пок, руҳи камол авлодлар томонидан қурилади.

Маълумки, бошланғич мактаб миллий таълим-тарбия асосидир. Миллий мактабда янги мазмун, янгича шакл ва мундарижа, ички мазмун ташқи қиёфага мос бўлиши, унда мустақиллик, халқчиллик, инсонпарварлик ғоялари ўз ифодасини топмоғи лозим. Истиқбол режасини бугундан бошлаб ўйлаб, ўлчаб, мукаммал равишда тузиш, уни бажариш чораларини тўғри белгилаш даркор.

Бутунлай янгиланаётган бошланғич мактаблардаги таълим-тарбиянинг бош вазифаси бола руҳида зоҳир бўлган адолат ва эзгуликни барқарорлаштириш, боланинг илм, ҳунар ўрганишга бўлган истакларининг рўёбга чиқишига яқиндан кўмаклашишдан иборат бўлмоғи зарур. Чинакам ўзбекона ахлоқ, одоб ва тарбиянинг барча қирраларини ўзида тўла мужассамлаштирган, халқ педагогикаси асосида бола тарбиясига ёндошиш, соғлом авлоднинг ўсиб, улғайишига алоҳида эътибор бериш, шарт-шароит яратиш лозим.

Миллий бошланғич мактабнинг олий мақсадлари, аввало ўтмишда йўл қўйилган хатоларни бартараф этиш, инсон омилига янгича ёндошиш, барча яхши қадриятларимизни тиклаш ва келажак авлодларга мукаммал равишда етказишдан иборатдир. Зеро ҳаётнинг поклиги учун кураш, кичик ёшдаги мактаб ўқувчиларининг қалбига яхшилик, эзгулик уруғини сочиб, унинг ўсиб-униб вояга етишига эришиш долзарб вазифа эканлигини ҳис ва идрок этишимиз лозим. Аввало, асосий вазифа — таълим-тарбия ишларини инсонпарварлаштириш орқали ёш болаларнинг тўлақонли фаолиятларини шакллантириш, энг муҳими, уларда ўқишга, таълим олишга қизиқиш, хоҳиш ва ихтиёр—эътиқод уйғота олишдир.

Янги ўқув режаларида ёш болаларнинг ортиқча юкдан озод қилиш чоралари кўрилди. Яъни ҳозирги кунгача бошланғич синфларда 9 та ўқув фани ўқитилар эди. «Бошланғич мактаб концепцияси»да эндиликда 4 ўқув фани замирида ўқитилиши, фанлар орасидаги боғлиқликни таъмин этиб, дарсларни мужассамлашган шаклда ўтиш, болаларга енгиллик яратиш, кўпроқ ўйин фаолият орқали таълим бериш мактабларда кенг синовдан ўтмоқда. Тузилаётган янги ўқув дастурларида боланинг руҳий ҳолати ва имкониятлари тўла ҳисобга олиняпти. Болаларнинг толиқишлари ва зерикишларига йўл қўймаслик чораларини белгилаш, уларни эркин қўйиш, ҳар бир сабоқ болаларнинг соғлиғини, руҳий, маънавий ва жисмоний томондан муҳофаза этиш учун хизмат қилиши учун курашиш лозим. Ўқитувчиларнинг болаларни сезиш санъатини ошириш борасида ҳам изланиш олиб боришляпти.

Бола фаолиятининг шаклланишида бурчга масъулият ҳиссини тарбиялашга, мактабни муқаддас даргоҳ деб ишонишларига, унга эътиқод қўйишларига эришмоқ лозим. Бола ёшликдан ўз хатти-ҳаракатларини бошқара олиши, ҳалол ва ҳаромни фарқлаши, тўғрилик ва эгриликни ҳис этиши, сезиши, унга муносабатда бўлиш, онгли тушунчаларнинг пайдо бўлишига кўмаклашиш ўқитувчи-педагог, қолаверса ота-оналарнинг вазифаларидир. Бугунги миллий уйғониш шароитида моддий, маънавий ҳаёт тарзи шаклланаётган даврда халқимизнинг, шу жумладан, ўқитувчи, педагогларнинг, тарбиячи-мураббийларнинг асосий вазифаси ёш авлодни гўзал, одобли, эътиқодли, зийрак, зукко, маданиятли, онгли, интизомли, фаросатли, юксак маданиятли, энг муҳими, миллий ғурур эгаси қилиб тарбиялашдан, уларда ватанпарварлик, байналмилаллик, фуқаролик бурчини ҳис этишдек зарур сифатларни мужассамлаштириш муаммоларини тезда ҳал этиш лозим.

Келажакда бошланғич мактаблар алоҳида бўлиб шаклланиши кўзда тутилмоқда. Мустақил фаолият кўрсатадиган бу мактабларнинг яна бир муҳим томони шундаки, қиз ва ўғил болалар мактабининг алоҳида-алоҳида бўлиши, ҳар икки жинс болалари учун ўқув фанларининг ўзига хослигини таъминлаш илмий нуқтаи назардан тўғри бўлади, деган тахмин қилинмоқда. Тарихий-миллий хусусиятларимизга мос келадиган таълим тизимини яратиш унинг мазмуни, шаклини давр талаби асосида тўғри йўналтириш, эзгуликни барқарорлаштириш мақсад қилинмоқда.

Кўп йиллик тажрибалар шундан далолат берадики, бошланғич мактаб таълим ибтидоси бўлгани учун унга катта эътибор берилган. Қадимда бошланғич мактаблар алоҳида фаолият кўрсатган. Шунингдек қиз ва ўғил болалар мактаблари алоҳида бўлган. Жумладан, «Зебуннисо» мактабида қизлар таълим олишган. Бу мактаб босиб ўтган йўл ва тарбияланган қизлар ҳозирда етук инсонлар бўлиб, ҳар томонлама камол топишган. Ўзбекистон халқ шоираси Зулфия опа ва уларнинг сафдошлари билан қилган суҳбатларда «Зебуннисо» мактаб ўқув дастури ва қўлланилган барча усулларни келажакда фаолият кўрсатадиган қизлар мактабида фойдаланиш мақсадга мувофиқдир.

Масалан, биз тавсия этаётган «Шодлик мактаби»нинг мақсади болаларни эртароқ ҳаётга тайёрлашдир.

Қиз болаларга жуда ёшлигидан муомала маданиятини ўргатиш, уй юмушларини дид-фаросат, зукколик билан бажариш, одоб-ахлоққа ўргатиш, чеварлик, пазандалик санъатини сингдириш, хуллас бир сўз билан айтганда, Шарқ аёлини ёшликдан мужассам ҳолда тарбиялашдан иборатдир. Шунингдек, ўғил болаларимизни эркак ўқитувчилар қўлига топширсак, токи улар ёшликдан мағрур, иродали, мард, эпчил, чаққон, полвон ўзбек йигитлари бўлиб улғайишса. Уларга турли ҳунарлар ўргатсак халқимизнинг «Йигит кишига етмиш ҳунар оз», деган ҳикматлари эндиликда ҳаётга тўлиқ жорий бўлса ажаб эмас.

Келажакда бошланғич мактаблар учун бир қаватли шарқона мактаблар қуриш ҳақидаги Ўзбекистон меъморларининг лойиҳалари кенг муҳокамадан ўтмоқда. Ҳар бир маҳаллада бошланғич мактаб бўлиб болаларнинг мактабларга хавф-хатарсиз, ўзлари келиб кетишларини ҳисобга олиб 100-150 ўринли мактаблар қурилиши, унда фарзандларимизнинг ўқишлари, ҳунар ўрганишлари учун ҳамма-шарт-шароитлар муҳайё бўлиши учун Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазирлиги бошланғич мактабларнинг 2000 йилгача бўлган истиқбол режасида барча тадбирларни амалга оширишни мақсад қилинмоқда. Бошланғич мактаб тамойилларида ўлкамиз табиати, тарихи, маданияти, урф-одат анъаналари билан яқиндан таништириш мақсадида 1-синфларда ҳафтада, 2-4-синфларда эса 2 ҳафтада бир марта сайр-саёҳатларга олиб бориш мақсадга мувофиқдир.

Оила иқтисодиёти ва экологик таълимни 1-синфларданоқ ўқув дастурларига киритиш, болаларни ёшликдан саранжом-саришталикка ўргатиш, «увол», «исроф» каби тушунчаларни амалий машқлар воситасида сингдириш лозимдир. Болаларни ижтимоий фаол бўлиш руҳида тарбиялашга қаратилган ўқув дастурларини яратиш, фан мўъжизаларини қизиқарли қилиб ўргатиш, ҳар бир сабоқда болалар учун кичик лаборатория машқларини ўтказишга эришиш зарур.

Болаларнинг руҳий ҳолатини яхшилаш, ўқишга, ўрганишга ҳавасларини орттириш учун улар билимининг яхши шаклини жорий этиш 1-2-синфларда ўқувчилар билими сифат жиҳатдан баҳоланиши, 3-4-синфларда эса 3 балли баҳо, 5 (аъло), 4 (яхши), 3 (ўрта) қўллаш тавсия этилмоқда. Бошланғич синфларни бир ўқитувчи томонидан ўқитилиши таълимнинг самарадорлигига эришиш назарда тутилади. Бошланғич таълимнинг янги босқичга кўтарилиши, янги тизим жорий этилиши, мазкур таълим тизими асосида келажакда «Шодлик мактаби»ни яратиш унда фарзандларимизнинг яйраб-яшнаб, соғлом бўлиб ўсиб, таълим-тарбия олишларига умид боғлаймиз.

Қумри АБДУЛЛАЕВА,
педагогика фанлари доктори.

Ҳамза номидаги ўзбек Давлат академик драма театрида Ўзбекистон халқ ёзувчиси Ўткир Ҳошимовнинг «Қатағон» фожиаси асосида тайёрланган томошанинг илк намойиши бўлиб ўтди.

Ҳамза театрида бу йилги репертуар режасига киритилган бир нечта янги асарларнинг орасида «Қатағон» фожиаси эълон чиққандан бери кўпчиликнинг эътиборини тортиб келарди десак тўғри бўлади. Илк марта кўзимиз тушганида чуқур ўйга чўмган эдик. Бундай ўйлаб қаралса собиқ Иттифоқ даврида 1920 йилдан бери ҳар ўн йилликда қатағон ҳукм сурган экан юртимизда: босмачилик, халқ душмани, уруш, яна халқ душманларини излаш, афғон воқеалари ва ниҳоят пахта иши... 1937 йилда бошланган қирғинларда Иттифоқ бўйича 40 миллион одам ҳибсга олинган экан... «Пахта иши»да эса 48 минг киши бегуноҳ азобга маҳкум этилди.

Ўткир Ҳошимов ижодида адолат учун кураш мавзуси салмоқли ўрин тутади. Ўнлаб публицистик мақолалар, «Тушда кечган умрлар» романида ушбу мавзу хусусида сўз юритилган. Нима учун адибимиз яқин кечмишимизга «қўл урди»? Ахир у шу кунгача фожиа ёзмаган эдику?!

ТОМОША БОШЛАНГУНГА ҚАДАР

Ўткир ҲОШИМОВ, Ўзбекистон халқ ёзувчиси:

— Собиқ шўро даврида фожиа ёзиш мумкин эмасди. Давримизда фожиа бўлиши мумкин эмас, дейишарди. Шу сабабдан ҳам 70 йил фожиа ёзилмади. Ваҳоланки, «пахта иши»нинг ўзи халқимиз учун оғир фожиа бўлган эди. Бу асар воқеаси яқин ўтмишимиз. Ўзбекистон истиқлолининг энг катта ютуқларидан бири. Президентимизнинг катта жасоратларидан бири бу «пахта иши» деган туҳматга чек қўйилгани бўлди. Агар Ўзбекистон мустақилликка эришмаганида 1985 йили туҳмат билан 15 йилга қамалган бегуноҳ инсон 2000 йилгача қайси бир лагерларда адашиб юриши керак эди. Менимча спектаклни кўрган томошабин беихтиёр шу хаёлга боради, истиқлолнинг қадрига етиш керак, деган фикри қатъийлашади.

Бундан ташқари асарда инсонларнинг мураккаб қисмати бор. Энг муҳими, халқимизни якдилликка ундовчи ғоя мавжуд.

Бойназар МАДРАҲИМОВ, томошанинг бош режиссёри:

— «Қатағон» мен саҳналаштирган учинчи томоша. Бунгача Огаҳий номидаги Хоразм вилоят мусиқали драма ва комедия театрида Ғафур Ғуломнинг «Ҳасан кайфий», Эркин Хушвақтнинг «Чимилдиқ» пьесаларини саҳнага қўйдим.

«Пахта иши» бошланганда бизлар мактаб ўқувчиси эдик. Бизни далаларда сўроқ қилишгани, ведомостлардаги имзомизни текширишгани, биздан сўрашгани ёдимизда. Ўшанда бу иш бунчалар чуқурлигини қаердан билибмиз... «Қатағон»ни ўқидиму, тинчим йўқолди. Фикру ёдим уни саҳнага олиб чиқиш бўлди.

Менимча асарда халқимизга хос барча хусусиятлар бор: ён-веридаги одамлар қисматига эътиборсизлик ҳам, бардош ҳам, метин ирода ҳам ёрқин акс эттирилган. Энг муҳими, «Мустақилликка осонликча етиб келмаганмиз. «Пахта иши» «қонли довон»ларнинг биттаси», деган ғоя томошанинг қизил ипини ташкил этади. Буни саҳнада қанчалар акс эттирдик — ҳолис баҳони томошабинлар беради.

ТОМОША

Директор Панжи Жумановнинг ғарибгина уйи. Бу ерга терговчилар гуруҳи бошлиғи Михаил Васильевич (ўхшашликни қаранг!) Мясников билан терговчи Бердиев (Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Жамшид Зокиров) кириб келади. Ҳамма ёқни текширишади. Битмаган чала иморат қаср деб дафтарга қайд этилади. Бироздан кейин уй бекаси Ҳанифа Жуманова (артист Гулчеҳра Иброҳимбекова) кириб келади. Унинг руҳи сўлғин, кўпдан азобда эканлиги кўриниб туради. Мясников дам дўқ уриб, дам масхара қилиб, дам илондек авраб Жуманов Омоновдан олган 30 минг сўм пул қаерда деб сўрайди. Мақсадига етолмаган икки терговчи Ҳанифани анча ҳақоратлар қилиб таҳдид билан уйдан чиқиб кетадилар.

Иккинчи пардада тергов саҳнаси бор бўёқлари билан очилган. Айниқса Бердиевнинг Мясниковга бир дипломат пул олиб келиб бериши, гуруҳ бошлиғининг мақсади ҳақни жойига қарор топтириш эмас, балки бойлик орттириш эканлиги ишонарли акс эттирилган.

Панжи Жуманов тергов хонасига олиб келинади. Эзилган, азобланган, бетоб Жуманов руҳан тетик. У разолат олдида бош эгмоқчи эмас. Омонов (Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Маҳмуд Исмоилов) билан юзлаштириш, аёли Ҳанифа билан учрашув, акаси уруш пайтида Ўзбекистонга эвакуация қилинганлардан бири Вали тоға — Валентин Александрович (Ўзбекистон халқ артисти Толиб Каримов)нинг ҳибсга олиниши саҳнаси... Ва ниҳоят терговчи Мясниковнинг қабиҳ зарбаси: «Қизингиз Азиза ўлган... Ҳожатхонангиздан 140 грамм қора дори топилди. Наркобизнес билан шуғулланган учун хотинингизни ҳибсга олдик. Уч рецидивист уни баравар зўрлашининг гувоҳи бўласиз». Жумановнинг тоқати тоқ бўлади. Қўлига тушган шишалар билан (Мясников ундан тантана билан коньяк ичган эди) терговчига ташланади. Ўқ овозлари янграйди...

Икки оғиз саҳна безаклари рассоми Бахтиёр Тўраев ҳақида. Саҳнанинг икки четидаги зиналар қоп-қора. Саҳнанинг у томонидан бу бошига чўзилган тарози — адолат мезонидек. Қурий бошлаган токлар. Хусусан иккинчи пардадаги ҳибсхоналарнинг мудҳиш рамзи, томошабин қалбида аччиқ маҳзунлик уйғотади. Томоша тугашидаги шу зинали устунларнинг, тарозининг қулаб тушиши адолат тантанаси сифатида англашилиши табиий. Томошабин театрни «Шундоқ разолатдан ўтиб, эркинликка эришдик-а» деган шукроналик билан тарк этиши шубҳасиз...

Пойтахтимиз театрларида

АДОЛАТ ТАНТАНАСИ

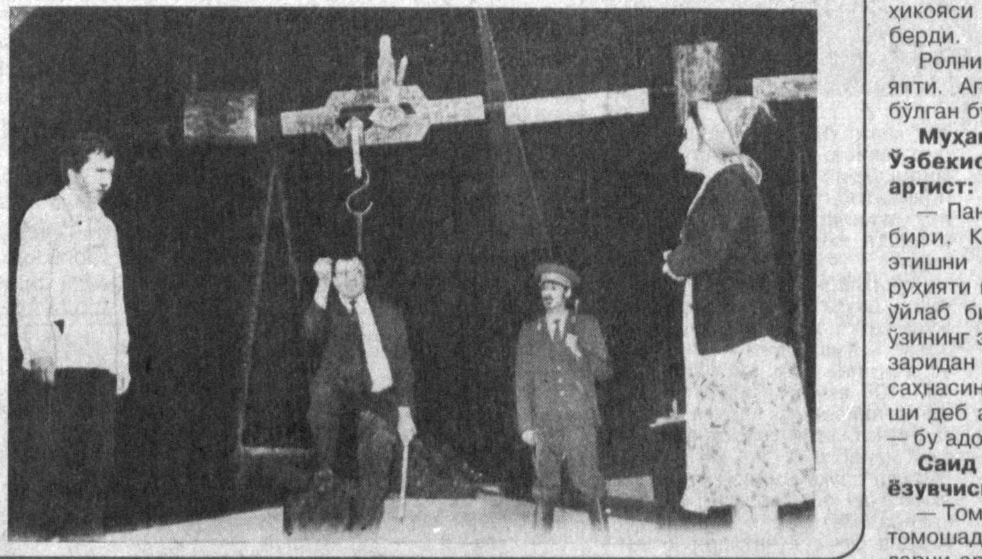

ТОМОШАДАН КЕЙИН

Эркин КОМИЛОВ, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист:

— Мясниковнинг серзардароқ талқин қилиниши пьесада кўзда тутилгани мақсадга мувофиқ деб ўйлайман. Сабаби Мясниковга адолат, одамни англаш туйғулари ёт. Унинг қалбига разиллик уя қурган, кўзига ҳар бир ўзбек жиноятчи бўлиб кўринади.

Наманган вилоятидаги бир давлат хўжалигида бош ҳисобчи бўлиб ишлаган танишим бор. У ҳам пахта иши юзасидан икки ой сўроқ берган. Унинг ҳикояси менга кўп жиҳатдан ёрдам берди.

Ролни жуда яхши ижро этди дейишяпти. Агар томошабинларга манзур бўлган бўлса — бахтиёрман.

Муҳаммадали АБДУҚУНДУЗОВ, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист:

— Панжи Жуманов — мингларнинг бири. Кўпдан шундай роль ижро этишни орзу қилардим. Жуманов — руҳияти кучли шахс. У жуда босиқ, ўн ўйлаб бир гапиради... Фожиага ҳам ўзининг эмас, кўпчиликнинг нуқтаи назаридан қарайди. Менга қолса тергов саҳнасини икки оламнинг руҳий кураши деб айтардим... Курашдаги ғолиб — бу адолат десам тўғри бўлади.

Саид АҲМАД, Ўзбекистон халқ ёзувчиси:

— Томошабин сифатида айтай: мен томошадан жуда таъсирландим. Ролларни артистлар жуда ҳам ўринлатиб ижро этишди. Айниқса, Жамшид Зокиров Бердиевни маромига етказибди. Аслида Мясниковлар ана шундайларнинг қўли билан иш юритганлар. Ёзувчи сифатида айтай: Ўткир Ҳошимовнинг Ҳамза театрига кириб келиши жуда муваффақиятли бўлди! Театрга ҳам, адибга ҳам омад ёр бўлсин.

Ҳайитмат РАСУЛ, Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги репертуар ҳайъати бош муҳаррири:

— Ушбу спектакль яқин кечмишимиздан ҳаяжонли ҳикоя бўлди. Адибларнинг ушбу театрга ташрифи давом этаверади. Биз пишиқ, тўла қонли янги томошаларга эга бўлаверамиз, деб ўйлайман...

Томошани кўрган кўплаб кишиларнинг «Боплабди» деган сўзини эшитдим. Бу муаллиф ва ижрочилар маҳоратига берилган муносиб баҳо деб ўйлайман.

Темур УБАЙДУЛЛАЕВ.

СУРАТДА: «Қатағон» томошасидан кўриниш.

Рашид Галиев олган сурат.

Шайхонтоҳур туманидаги 316-ўрта мактаб кутубхонаси болаларнинг севимли масканига айланган. Зеро, бу ерда кутубхона мудири Маҳмуда Содиқова ўқувчиларнинг истаган китобларини топиб бериш билан бирга уларга янги китоблар ҳақида қизиқарли маълумотлар ҳам бериб туради.

Рустам Шарипов олган сурат.

БИЛИМНИ БАҲОЛАШНИНГ ЯНГИ ТИЗИМИ

Тошкент шаҳридаги 309-шарқ тиллари лицейида умумий ўрта таълим мактабларида ўқувчилар билимини баҳолашнинг кўп йиллик тизимини жорий этиш ва шу асосда ўқувчилар рейтингини аниқлашнинг илмий-методик асослари мавзуига бағишланган семинар ўтказилди. Янги турдаги мактаб директорлари учун мўлжалланган бу тадбирни Тошкент шаҳар ҳокимлиги халқ таълими бош бошқармаси ва Тошкент шаҳар ўқитувчилар малакасини ошириш институти билан биргаликда ташкил этди.

Семинар иштирокчилари лицейда бу борада орттирилган тажриба билан танишишди, рейтинг тизимини қўллаш бўйича очиқ дарс машғулотларида қатнашишди.

СУРАТДА: очиқ дарс пайти.

А. Рисқиев (ЎзА) сурати.

Турмуш чорраҳаларида

«РАҲМАТ, МЕЛИСА БОЛАМ»

Самандар ака қишлоғига ота-онасини кўргани борганида бир йўла туғишган опасини ҳам кўриб ўтгани кирди. Жигарлар анчадан бери учрашишмаганди. Узоқ вақт суҳбатлашиб ўтиришди. Кейин урф-одатларимиз бўйича меҳмонга ош тайёрланди. Раъно опа ош еганидан кейин ҳам укасини қўйиб юборгиси келмади. Хоразмнинг машҳур қовунидан сўйдирди. Хулласи калом жигарлар у ердан, бу ердан гаплашиб анча ўтиришди.

— Энди мен турай, — деди Самандар опасига юзланиб.

— Ўзи ҳозир келдинг-у, — деди опа укасини қўйиб юборгиси келмай.

— Йўқ, тураман, борадиган жойларим кўп, — дея ука ўрнидан қўзғалди.

Опа ноилож кўнди. Укасининг кетар олдида «Самандар, жиянларинг катта бўлиб қолди. Каттаси Сайёра ўқишга кираман, дейди. Сен нима дейсан. Тошкентга юборсам, сеникида туриб турса қийналмайсанми?», дея сўради.

— Жиянларим ўқийман дейдию, мен қийналаманми, опа. Ҳар доим эшигимиз сизлар учун очиқ.

Сайёра кўп ўтмай тоғасининг уйига кириш имтиҳонларини топшириш учун келди.

Қорасув даҳасидан ТошДУга қатнашнинг ўзи бўлмайди. Масофа узоқ. Самандар ака олдин жиянини шаҳар билан таништирди. ТошДУни бир-икки бор кўрсатди. Қайси транспорт билан бориш йўлларини ўргатди.

— Энди адашмасдан ўзинг бораласанми? — деди тоға жиянига.

— Ўзим уйни бемалол топиб бораман, — дея хайрлашиб қолди жиян ҳам.

Бироқ шу куни Сайёра адашиб кетди. Автобуслар бир-бирига ўхшаш эмасми, адашиб бошқа томонларга кетиб қолди. Бу ёқда эса унинг ҳадеб уйга қайтавермаганидан тоғалари хавотир олиб ўтиришди. «Ишқилиб қаерда бўлса ҳам тинч бўлсин. Бирон кор-ҳол бўлса юзим қора бўлиб қолади-я». Шундай ташвишли ўйлар унга тинчлик бермасди. Вақт ҳам алламаҳал бўлиб қолган. Қоронғи тушдиям жияндан дарак йўқ. Уйдагилар турли томонга чиқиб кетди.

Биров ТошДУга жўнади, яна биров уйга келиш йўлларини кўргани чиқиб кетди.

Лекин Сайёрани тополмадилар. Энди охирги чора милицияга хабар қилиш керак. Ички ишлар бош бошқармасида навбатчилик қилаётган аёл мулойимлик билан «Ҳеч хавотир қилманглар, жиянингиз албатта топилади», — деди.

— Кўчада сарсон бўлиб юрганингиздан фойда йўқ. Биз ўзимиз тегишли чора кўрамиз. Яхшиси уйга бориб бошқаларни тинчлантиринг, — деди яна бир аёл.

Самандар ака, нима бўлса ҳам яхшиликка бўлсин-да, дея уйига қайтиб келди. Уйдагиларнинг ҳаммаси ҳомуш. Кўнгил нотинч.

Кечки овқатланиш ҳам ҳеч кимнинг хаёлига келмайди. Шундай пайтда томоқдан нарса ўтармиди.

Соат кечки 21.00 лар чамаси эди. Эшик қўнғироғи жиринглади.

— Сайёра опам келди, — дея ҳаммадан олдин эшик томон югурди кичкина Зуҳра.

Дарвоқе, у янглишмаганди. Эшик ортида Сайёра турарди. Бир ўзи эмас. Ёнида Тошкент шаҳар ИИББ милиционерлари, катта сержант Тўлқин Юсупбеков ва сержант Ғайрат Дуйсановлар бор эди.

— Жиян керакми? — деди ҳазил аралаш Тўлқин. — Адашиб қолган эканлар, сўраб-суриштириб уйингизни топиб келдик.

— Раҳмат мелиса болам, дея Самандар ака уни қучоқлаб олди. Нарида турган Сайёра эса қувончданми, ташвишданми йиғлаб турарди.

Мирза АБДУЛЛАЕВ.

Хоҳ ишонинг, хоҳ...

СУВ ОСТИДАГИ АЖОЙИБОТЛАР

Бундан бир неча ой олдин миср ва француз археологлари биргаликда оламнинг етти мўъжизаларидан бири — Искандариядаги Фарос чароғи қолдиқларини излашни бошлашгани ҳақида хабар бергандик. Мана, излашнинг илк мевалари ҳақида маълумотлар ҳам пайдо бўла бошлади. Фарос чароғининг харобалари Каитбей порти яқинида топилди.

Тахминан эрамизгача бўлган 279 йилда Фарос оролида тикланган 150 метрли мўъжиза қадимий Элладанинг йирик шаҳри саналган Искандариянинг фахри бўлган. Минг афсуски вақт бундай улуғ ёдгорликни бизгача етказиб келмади. Унинг тошлари Мисрнинг мамлук ҳокимлари буйруғи билан денгизга улоқтирилди. Топилган баҳона ҳам яхши: тошлар Искандария гавани — бандаргоҳни душман кемаларидан ҳимоя қилар эмиш. Фарос чароғининг кўпгина бўлаклари қирғоқ бўйининг табиий эррозияси — емирилишидан қулаб тушган. Ниҳоят 1375 йилда бўлган қаттиқ зилзила чароғнинг қолган-қутганларини ер билан яксон қилди.

Олимлар денгиз тубининг 250 минг квадрат метрдан иборат унча катта бўлмаган қисмини текширмоқдалар. Улар 8 метр чуқурликда улкан ҳайкалларни топдилар. Чамаси улар Фарос чароғи мажмуига кирган, чароғ билан бирга сувга ағдарилган бўлса керак деган тахминлар ҳам йўқ эмас. Ҳайкаллар орасида сфинкс, худо Ассириснинг тошга ўйиб ишланган тасвири, Фарос чароғининг ҳимоячиси ва паноҳида сақлагувчиси Изис маъбудаси ҳайкали бор.

Изланишлар давом этмоқда. Оламнинг етти мўъжизасидан бири яна қаддини ростласа, оламшумул иш бўлиши тайин, албатта.

КЕЛИН-КУЁВЛАР ҲИММАТИ

Шу йили июнь ойининг 17-кунида инглиз фуқаролари бўлган Алекс ва Дана Смитлар тақдир ипларини боғлашди. Лекин улар ҳали бирон кун хосхонада ухлашгани йўқ. Ҳамма гап шундаки ёш келин-куёвлар велосипедда дунё бўйлаб саёҳатга чиқдилар. Ҳозир уч минг километрча йўл босган жуфтлик Африкага етиб келди ва Йоханнесбургдан (Жанубий Африка Республикаси) Ҳиндистон пойтахти Деҳлига самолётда учиб кетдилар. Улар уч ой мобайнида Ҳиндистон тупроғини кезадилар, кейин жануби-шарқий Осиё мамлакатларига ташриф буюрадилар. У ердан Жанубий Америкага жўнайдилар. Улар тўйлари бўлиб ўтганининг бир йиллиги нишонланадиган кунгача 10 минг километр йўл юришади.

Эшитганлар: «Нима бўлибди? Бу каби ғаройиботлар Ғарб учун одатий ҳол-ку!» дейишлари мумкин. Ҳамма гап шундаки Алекс ва Дана Смитлар саёҳат билан бир пайтда хайрия тадбирини ҳам амалга оширишмоқда.

Улар кўчма клиника — госпиталь бўлган «Лайфлан-экспресс» учун маблағ йиғишмоқда. Клиника Ҳиндистоннинг жуда олис қишлоқларида яшовчи одамларга бепул тиббий хизмат кўрсатади. Маълум бўлишича бу қишлоқдаги одамларнинг жуда кўпчилиги ҳали бирон марта дўхтур қабулида бўлишмаган экан.

Ёш келин-куёвлар госпиталь ҳисобига 10 минг фунт стерлинг ўтказдилар. Бу маблағ бир ярим ой мобайнида 9 минг кишига узлуксиз тиббий ёрдам кўрсатишга етаркан.

Қаранг-а, агар одам истаса хоҳлаган йўл билан яхшилик қилса бўлар экан.

ТИМСОҲЛАР ҚОЧИБ ҚОЛДИ

Таиланддаги сув тошқини кутилмаган оқибатларга олиб келди. Ҳатто тимсоҳлар боқиладиган фермалар ҳам сув остида қолиб кетди. 300 дан ошиқ баҳайбат махлуқлар озод бўлишган заҳотиёқ эркин ҳаракат қилишни бошлашди. Яқин атрофлардаги итларни, кичик жониворларни паққос туширишди, лекин одамларга тегишгани ҳақида хабар йўқ. Ҳукумат тимсоҳларни тутиб келганларга 150 доллар миқдорида мукофот берилажагини эълон қилди.

Хўжайинлар ўз қочқинларини қандай қилиб топиб олади, деб ўйлаётгандирсиз. Бу унчалик ҳам қийин эмас. Кўлда боқилган тимсоҳларнинг териси ичига миттигина ҳисоблаш машиналари — микрочиплар ўрнатилган. Бундан мақсад — божхона текширувида унинг сунъий тимсоҳ, яъни кўлда боқилганини кўрсатишдир. Халқаро конвенцияга асосан йўқолиш арафасида турган ноёб жониворларни ов қилиш батамом ман этилган. Божхонада браконьерлар тутиб келтирган тимсоҳ билан кўлда боқиб кўпайтирилганини аниқлашда микрочиплар муҳим роль ўйнайди. Битта қурилма 4 доллар туради. «Тимсоҳ фермалари» хўжайинларининг гапига қараганда «харажатлар ўзини бемалол оқлайди». Очиқ савдо ҳар томонлама қулай, биров бир нарса демайди. Ҳар бир тимсоҳ териси эса 500 доллар туради.

Аслини олганда умуман ҳайвонот оламига хоҳ сунъий, хоҳ табиий бўлсин, муҳаббат назари билан қаралса қани эди!

Тоҳир МАҲКАМОВ
тайёрлади.

Яхшилар ёди

МАНГУЛИККА ДАХЛДОР

Шаҳри Марғилон халқимизга нене буюк санъаткорларни етказиб бермаган, дейсиз. Улар орасида мумтоз қўшиқчи, Ўзбекистон халқ ҳофизи Жўрахон Султоновнинг қўшиқлари ўзининг умрбоқийлиги билан эл ёдида мангу сақланиб қолган.

Жўрахон Султонов санъатнинг ҳақиқий ишқибозлари бўлмиш Султонбой ака ҳамда Саодатхон аяларнинг оиласида таваллуд топди. Қаранг, ушбу серфайз хонадон ҳамма вақт созандалару ҳофизлар, аскиячию қизиқчилар билан гавжум бўлар экан. Бунга Султонбой аканинг одамохунлиги, шоиртабиатлиги сабабдир, балки. У киши бордию аския бошласалар, тамом, бутун ҳовлини меҳмонларнинг қаҳқаҳаси тутиб кетарди.

Саодатхон ая бўлсалар ён атрофдаги қизларга илм-маърифат ўргатар, мусиқа сирларидан ҳам яхшигина хабардор эдилар.

Андак шўх, бирозгина қувроқ, аммо жуда зеҳнли ва тийрак Жўрахон уйларига ташриф буюрган меҳмонларнинг гурунгига жуда орзуманд эди. Мактабдан қол, дейишмайди-куя, лекин зўр суҳбатлар илинжида бир неча кунлаб ўқишдан қолган пайтлари ҳам бўлар экан. Шунда муаллимнинг ҳузурига қават-қават тўн кийиб борган Жўрахондан, «Ҳа, сен, нега жуда қалин кийиниб олдинг?—деб сўраса, у «Эҳтиёт шарт домла, барибир калтак ейман-ку», деб жавоб берарكан. Бу тарздаги жавобдан ким ҳам ўзини кулгудан тия оларди дейсиз...

Ҳикоямиз давомида Жўрахон аканинг умр йўлдоши Роҳат ая Абдураҳмоновадан тинглаймиз:

— Ҳофизни шогирдлари, дўсту биродарлари ҳурмат билан «Уста» деб аташарди. У киши олижаноб, кўнгли очиқ, табиати қувноқ бир инсон эдилар. Ростини айтганда, улар билан «мириқиб» бундай уришолмасдик ҳам. Ахир турмушда нелар ўтмайди, қизим. Уста ҳамма икир-чикир, майда гапларни қизиқчиликка йўйиб юборардилар, раҳматли. Бирон марта сану манга бормаганмиз. Оилага, фарзандларига жуда меҳрлари бўлакча эди. Айниқса кежатой-эркатой ўғлимизга меҳрлари бўлакча эди. Кунларнинг бирида бировда кўрибди чоғи ўғлимиз самокат дея хархашани бошлаб юборса, денг. Қиш чилласи, қор бўралаб турганига қарамай, шаҳарни кезиб, Чилонзордаги аллақайси дўкондан топиб келдилар...

Аядан қизиқсиниб сўрадим:

— Наҳотки, шунча йиллар мобайнида уриш-жанжалсиз яшаган бўлсангиз?

— Шунақа болам, сира жанжаллашолмасдик. Турмушда учраган энг оғир муаммоларни ҳам ҳазил-мутойиба билан енгиб кетардилар, раҳматли. Турмушимизнинг ўзи қизиқчиликдан иборат эди.

Фарзандларимиз Нодира, Нозима, Наимахон, Муҳаммадраҳимларнинг бари олий маълумотли. Бирлари шифокор, бошқаси муҳандис, [illegible]нослик касбини эгаллашган. [illegible] санъатни, айниқса ўзбек [illegible] қўшиқларини жуда қадрлашади.

Уста сафарларда кўп бўлардилар, йўқликларида ўрниларини билинтирмасликка ҳаракат қилардим. Сафардан қайтишлари ҳамоноқ уйимизни одам босиб кетарди. Орифхон Ҳотамов, Эсон Лутфуллаев, Ғанижон Тошматов, Ориф Алимаҳсумовлар бизникида тез-тез меҳмон бўлишарди. Эҳ-э, қизим, уйимизга келмаган одамнинг ўзи қолмаганди.

Ҳофизни қандли диабет касали жуда қийнарди. Саноқли кун парҳез тутардилар-да, «Парҳези жонгаям тегди, силла қуриди», дея қўй гўшти ёғига овқат пиширишимни буюрардилар. 1965 йилнинг кузида у кишидан ажраб қолдик. Устанинг руҳ-поклари ҳамиша бизни қўллади, десам янглишмаган бўламан. Болалар уйли-жойли, 13 та невара, 3 эварам бор. Худога шукр, 76 ёшга кириб, мана шу пайтгача у кишининг чироқларини ёқиб ўтирибман...

... Қўшиқ янграйди. Жўрахон Султонов куйлаяпти. Унинг мумтоз қўшиқлари эса мангуликка дахлдор.

Назокат УСМОНОВА.

Ноябрь ойининг бошларидан томорқа ерларида пайванд қилиб етиштирилган мева кўчатларини кўчириб экишнинг айни даври бошланади.

Кунлар исиб турса, баргларнинг тушиб кетиши бирмунча камаяди. Бир кунда ўртача ҳарорат +8, +10 даражадан пастга тушганда барглар сарғаяди. Секин-аста ҳаво ҳароратининг пасайиб бориши мева дарахтларида юз берадиган физиологик чиниқиш жараёнларининг бир меъёрда ўтишини таъминлайди. Кўчириб экиладиган мева кўчатларида эса барглар бўлмаслиги керак.

Куз ва қиш фаслларининг илиқ кунлари олма, нок, беҳи, олхўри, манзарали дарахт кўчатларини кўчириб экишнинг яхши муддатлари ҳисобланади. Совуққа чидамсиз ҳисобланган анжир, анор, шафтоли, гилос каби мева кўчатларини эса эрта баҳорда яхшилаб тайёрлаб қўйилган ерларга экиш лозим. Томорқада куз палласи қандай мева турлари ва узум навларини экиш тавсия этилади? Масалан, 10 дона олма кўчати экиладиган бўлса, албатта 6 донаси куз фаслида пишиб етиладиган Ренет Симиренко, Розмарин, Голдспур, Жонатан, Аргус, эрта пишарларидан Тошкент боровинкаси, Старк Эрлит, ўрта муддатда пишиб етиладиганларидан Старк, Жонерд кабилар, нокнинг Любимица Клаппа, Ўрмон гўзали, Кулола, Сариқ гўзал, Қизил қишки нашвати, Ольве де серр, шафтолининг Оқ шафтоли, Эльбертта, Лола, Юлдуз, Малинали каби навларидан танлаб олиб эккан маъқул.

Узумнинг эрта пишарларидан — Сурхак Китоб, Эртаки Шредер, ўрта пишарларидан қора кишмиш, кечкиларидан Тоифи, Ҳусайни, Келин бармоқ кабиларидан экиладиган бўлса мақсадга мувофиқ бўлади. Бу билан уларнинг ҳосилидан келгуси йил ёзда, кузда ва қишда бемалол истеъмол қилиш имконияти туғилади.

Маълумки, шаҳар ҳудудларида ўрик, гилос, беҳи, олча, шотут, чилонжийда, балиқтут каби мевалар кўп экилади. Ўрикнинг Оқ ўрик, Боғи шамол, Исфарак, Хурмои, Наврўз, Субҳони, гилоснинг Дрогана сариғи, Қора гилос, Баҳор, олчанинг Самарқанд, Қора шпанка, Подбельская, олхўрининг Исполин, Бертон, йирик мевали тоғолчанинг Сиёҳранг десерт, Ёз кабиларни экиш мумкин.

Кўчатларни экишдан олдин ер яхшилаб текисланади. 35—40 сантиметр қилиб юмшатилиб, ҳар бир квадрат метр ерга тупроқ унумдорлигига қараб 5—10 килограммдан органик ўғитига 40—50 граммдан калий ва фосфор, минерал ўғитларини аралаштириб бир текисда сочилади. Кетидан 35—40 сантимер қалинликда ерни юмшатиш даврида тупроқ қаватларига кўмилади. Ер бир текисда бўлса кўчатларни мириқтириб суғориш ва уларнинг қатор орасига ҳар хил чопиқ экинлар экиб, парвариш қилишга яхши шароит яратилади.

Кўчатларни экишда уларга тўғри озуқа майдон ажратиш жуда катта аҳамиятга эга. Масалан, олма кўчатлари ўртача ўсувчи пайванд ҳисобланган ММ 106 ёки дусен усулидаги олма пайвандтагларига уланган кўчатларни тупроқ шароитига қараб 6х4, 5х4 метр схемасида озуқа майдон ажратиб экилганда ҳар бир кўчат 20—24 квадрат метр ерни эгаллайди. Агарда олма кўчатлари кучли пайвандтаг ҳисобланган уруғли Сиверса, маданий олма уруғларидан етиштирилган ёввойи кўчатларга пайванд қилиб ўстирилган бўлса уларнинг кучли ўсишини ҳисобга олиб 8х8 метр схемасида экиш мумкин. Бунда ҳар бир дарахт келгусида 64 квадрат метр ерни ишғол этади. Кучли пайвандтагларга уланган олма дарахтларни ўзига ажратилган 64 квадрат метр озуқа майдонини бир неча йил ўтгандан кейин эгаллашини ҳисобга олиб, кичкина томорқа майдонларида олма кўчатлари қатордаги туплар орасига барвақт ҳосилга кириб шафтоли кўчатлари экилса ҳам олма, ҳам шафтолининг ҳар бир тупи 32 квадрат метр ерни эгаллайди.

Агарда асосий экилган олма кўчатларининг ҳам туп, ҳам қатор ораларидаги ерларга шафтолининг эрта, ўрта ва кеч пишарларини экилганда олма ва шафтолининг ҳар бир кўчати 16 квадрат метр ерни ишғол этади. Шафтоли кўчатлари иккинчи ва учинчи йилдан кейин ҳосилга кира бошлайди. 10—12 йил ўтгач улар ҳосилдан қолади, шунда аста-секин олма дарахтларига зарар келтирмайдиган қилиб олиб ташланади. Пакана бўйли, барвақт ҳосилга кирадиган олма кўчатлари 5х4, 6х4 метр схемаларида экилса, уларнинг орасига шафтоли кўчатларини экиш тавсия этилмайди. Чунки бундай олма дарахтлари экилгандан кейин 3—4-йили ўзига ажратилган озуқа майдонини тўлиқ эгаллайди. Куз ва қиш фаслларида экилган кўчатларга эрта баҳорда шакл берилиб, кесилади.

Ҳосилга кирган катта ёшдаги олма, нок, беҳи дарахтларини буташ ишларини хазонрезгидан кейин бошлаш мумкин. Дарахтларни буташда албатта илдиз бўғизидан — пайвандтагидан ўсиб чиққан бачки новдаларни чўгиртак қолдирмасдан олиб ташлаш шарт. Нуқсони бор мева дарахтларининг орасидаги бўш ерларга бир-икки яшарли яхши ўсган, талабга тўлиқ жавоб берадиган кўчатлардан олиб келиб экиш лозим.

Мирвоҳид СОБИРОВ,
қишлоқ хўжалик фанлари номзоди.

Мутахассис маслаҳати

ОЛМА КЎЧАТИ ЭКИЛГАНДА

Куз юмушлари

АНЖИР ҚАНДАЙ КЎМИЛАДИ?

Шаҳримиздаги томорқа майдонларида анор ва анжир дарахтлари азалдан парваришлаб келинади. Анорга нисбатан анжир новдалари пўкак бўлиб, совуққа чидамсиздир. Одатда шаҳар шароитида ўстирилган анжир тупидаги мевалар тўлиқ пишиб етилмайди. Бир йиллик новдаларнинг барг қўлтиқларида пайдо бўлган мевалар август-сентябрь ойларида пиша бошлайди, кейинроқ пайдо бўлган меваларининг бир қисми эса етилмай қолиб кетади. Масалан, ўзбек сариқ анжири нави, кадота, қора смирин тупларидаги меваларининг 60-70 фоизигача пишиб етилса, қолган қисми иссиқ ҳароратнинг етишмаслиги, эрта совуқ тушиб қолиши сабабли нобуд бўлади.

Сурхондарё вилоятининг иссиқ шароитида анжир мевалари 90 — 100 фоизгача пишиб етилади. Унинг тупларини қирқмай (бутасидан) қаттиқ совуқлар бошлангунча бир томонга эгилиб кўмилади. Шундагина анжир тупларида қолиб кетган меваларнинг бир қисмини баҳоргача сақлаб қолиш имконияти бор. Маълумки, июль-август ойларида унинг биринчи ҳосили етилади, асосий ҳосил бир йиллик новдаларда пайдо бўлиб асосан сентябрь ойининг бошларида ёппасига пишади. Анжирдан яхши ҳосил олиш уни ўз вақтида сифатли қилиб кўмишга боғлиқ. Шунинг учун шохларни ётқизишдан олдин улар тагига қуруқ қамиш, калта-калта ғўла шохлар ташланади ва кетидан шох-шаббалари секин-аста ерга эгилиб, усти яна қуруқ қамиш, яхши қуриган хашаклар билан ёпилади. Сўнгра 25-30 сантиметр қалинликда зич қилиб тупроқ ташланади.

Тажрибалар шуни кўрсатдики, сабзавот поялари ёрдамида анжир шохлари кўмилган тақдирда бу поялар қиш фасли новдаларни қорайтириб юборади ва улар келгусида қуриб қолади. Баҳорда кунлар исиши билан поялар чириб, кўплаб нам парланиши кузатилади. Катта ёшдаги анжир тупларини қайта тиклаш учун камида икки йил вақт керак. Анжир туплари қишга кўмилгандан кейин уларнинг шохлари тагига сув тўпланишидан сақлаш лозим. Акс ҳолда пўкак новда ва шохлар намиқиб, музлаб қаттиқ зарарланади. Анжир тупларидаги ортиқча новда ва шохчаларни бутаб олиб ташлаш, улардан кўчат етиштириш учун бир йиллик новдаларни кесиш ишлари баҳорда ўтказилади. Анжир қаламчаси билан осонгина кўпаяди. Баҳорда экилган қаламчаларда яхши патак илдиз пайдо бўлиб, ноябрнинг бошларида бир йиллик кўчатлар ковлаб олинади ва улар баҳорда доимий ерга экилади.

Анжир тупларида уларнинг гуллари кўзга ташланмайди, гуллар мевасининг ички томонида ўртача 600 — 800 донагача бўлади. Гуллари бизнинг шароитда чангланмай мева тугади, уруғлари пуч бўлади. Анжир гулларини чанглайдиган бластофога пашшаси қишда 15-16 даражада совуққа чидай олмайди, ўлиб қолади.

Воҳид СОДИҚОВ.

Ўлкамизда хазонрезги фасли ҳукм сураётган бўлсада пойтахтимизнинг айрим хонадонларидаги иссиқхоналарда ҳамон мева-сабзавотлар барқ уриб ўсмоқда. Жумладан Шайхонтоҳур туманидаги Тинчлик маҳалласида истиқомат қилувчи Шавкат Раҳимов томорқасида яратган иссиқхонага кирсангиз димоғингизга баҳор нафаси урилади.

Рустам Шарипов олган сурат.

Кўклам тадориги

ЕР ҲАЙДАСАНГ...

Ҳозир томорқа хўжаликларида айни куз юмушлари қизиган палла. Шу боис ҳам озгина ери бўлган ҳамшаҳарларимиз бундай ишларни кечиктирмай бажаришса, келгуси йил мўл ҳосил олиш учун замин яратилади. Ўзбек халқининг «Ер ҳайдасанг куз ҳайда, куз ҳайдамасанг юз ҳайда» деган мақоли бежиз айтилмаган. Дарҳақиқат, ернинг кузда тайёрланишининг аҳамияти катта. Бунда куз, қиш, баҳор даврида ҳароратнинг кескин ўзгариши натижасида тупроқ майда донадор ҳолатга келади. Тупроқнинг энг пастки қатламларига сингиб кетган ёғин-сочин сувлари ерга сингиб кетади. Тупроқда микробиологик жараёнлар фаоллашиб, илдиз қолдиқлари, барглар, гўнг ва бошқа қолдиқлар тез чириб, органик моддаларнинг минераллашуви тезлашади.

Бунинг учун экинзордан ҳосил йиғиштириб олингач, ундан қолган поялар, барг ва илдизлари терилиб, уларни майдалаб шудгорга сепиш, сўнгра тупроқни ағдариш керак. Баъзилар бу юмушни баҳорга қолдиришади. Вақтида суғуриб олинмаган илдиз тупроқнинг кучини сўриб ётаверади. Лекин ҳосилнинг қолдиқларини бутунлай териб олиб ташлаб юбориш ҳам ярамайди. Агар бундай ҳолат мунтазам давом этса, экин экиладиган майдон тупроғи кучсизланиб қолиши мумкин. Ернинг кучсизланишига йўл қўймаслик учун минерал ўғит ёки иложи борича маҳаллий ўғит солган маъқул. Маҳаллий ўғит, яъни уй ҳайвонларидан чиқадиган чиқинди бир қатор устунликлари билан ажралиб туради. Чунки унда органик моддалар, яъни азот ва фосфор моддалари жуда кўп. Ўсимлик қолдиғида эса асосан калий, кальций, натрий моддалари кўп учрайди.

Кузда шудгор қилишнинг яна бир афзаллиги шундаки, кўп йиллик бегона ўтларнинг илдиз пояси кесилиб, ер бетига чиқади ва қурийди. Қишда эса музлайди. Шунингдек, кузги шудгор экинларининг зараркунанда ва касалликларга қарши курашда ҳам муҳим аҳамиятга эга, чунки ер чуқур ковланганда касаллик туғдирувчилар ҳамда зараркунандаларнинг тухуми қирилиб кетади.

Сабзавот экинлари унумдор, яхши ишлов берилган тупроққа талабчан бўлади. Шуни ҳисобга олган ҳолда ҳар квадрат метр ерга 2-4 килограммдан маҳаллий ўғит солган маъқул. От ва мол гўнги яхши аралаштирилиб, томорқанинг ҳамма жойига бир текис солиб чиқилади. Шундан кейин ерни бошдан оёқ 25-30 сантиметр ағдаришга киришилади. Устидаги йирик-йирик кесаклар майдаланмайди. Чунки кесаклар майдаланса ёғин-сочин ернинг пастки қатламларигача етиб бора олмайди, натижада керакли нам миқдори тўпланмай қолади.

Томорқада бажариладиган куз юмушларидан яна бири мавжуд мевали дарахтларнинг остига ўз вақтида керакли ва тўғри ишлов беришдир. Бундай ишларни амалга оширишда ўғитлардан оқилона фойдаланиш муҳим омил ҳисобланади. Дарахт атрофи 30-40 сантиметр чуқурликда ковланиб ҳар бир ҳосилга кирган дарахт атрофига 20-40 килограмм маҳаллий ўғит солинади. Агар ўғитлар илдиз жойлашган қатламга солинса дарахтлар ундан яхши ва тўлиқроқ фойдаланади.

Томорқа шудгорланиб бўлингач қиш фаслида яхоб сувини беришни унутмаслик керак. Куз юмушларини тадбиркорлик билан бажариш келгуси йилда мўл ҳосил олишнинг гаровидир.

Ғаффор ИБРОҲИМОВ,
қишлоқ хўжалик фанлари номзоди.

Билиб қўйган яхши

КУЛ ҲАМ ФОЙДАЛИ

Кул — бебаҳо ўғит бўлиб, у сабзавот экинлари ва картошка етиштиришда кенг қўлланилади. Унинг таркибида калий, фосфор, кальций, кремний ҳамда ўсимлик учун зарур бўлган олтингугурт ва бошқа микроэлеметлар мавжуд.

Кул асосан, ишлов пайтида ерга сепилади ёки эгат ва чуқурчаларга солинади. Унинг турига қараб ерга бир текис сепилади. Бунда 100 квадрат метр ерга ўт ўсимликлари кулидан 20-30 килограмм, ёғочли ўсимлик кулидан 60-70 килограмм ишлатилади. Чуқурчаларга солинаётган кулни тупроқ билан яхшилаб аралаштириш лозим. Бунда униб чиқаётган уруғ ёки ўсимлик илдизига тегиб кетишдан эҳтиёт бўлиш керак. Қўшимча озиқлантириш учун бир челак сувда бир-бир ярим стакан ёғоч кули эритилади. Бунда эритма тез-тез ковлаб турилади. Кул таркибида азот бўлмагани учун ўсимлик кулини маҳаллий ўғитларга аралаштирмаслик лозим. Кулни қуруқ жойда сақлаш, унинг намланишига йўл қўймаслик керак.

Ҳасан БЎРИЕВ,
агроном.

Ёдингизда бўлсин

ТОК СОВУҚНИ ЁҚТИРАДИМИ?

Узумнинг аксарият навлари 15 даражагача бўлган қисқа муддатли совуққа бардош беради. Бироқ совуқ узоқ давом этса сўри устида қолдирилган токни албатта уриб кетади. Бунда нафақат бир йиллик новдаларини, балки кўп йиллик зангларини ёки бутун танасини совуқ уради. Оқибатда 5-10 йилдан бери ҳосил қилиб келаётган токдан ажралиб қолиш ҳеч гап эмас.

Совуқ урган токни тагидан кесиб ташлашга тўғри келади. Бунда шу хонадондаги янги токдан ҳосил олиш учун беш-ўн йил кутишга тўғри келади. Шунинг учун токни қишки совуқдан сақлашга мослаб, ток кўмилади. Кўмилган токларни 15 мартдан 10 апрелгача очиш керак. Токни кўмилган томонга ёнбошлатиб сўрига боғлаш лозим. Кўмиш даврида ток ҳар қанча катта бўлганда ҳам токбур уни осонлик билан сўридан ерга ётқизиб, устини беркитишга эришади. Ток кўмишда ҳар йили шу ишларни такрорлаб борсак, ток 30 йил яшаса ҳам ҳар йили уни сўридан осонлик билан тушириб кўмилаверади. Агарда токни сўрига кўтарганда тоқ қилиб боғланса унинг танаси қотиб қолади. Оқибатда бундай токни ётқизганда ётмай у синиши ёки ёрилиб кетиши мумкин. Шунда токнинг ўзаги ва танаси зарарланиб ўсиши заифлашади ва ҳосили пасайиб кетади. Ёрилган ток ишдан чиқади. Шунинг учун токни қишки совуқлардан сақлаш муҳим аҳамиятга эга. Чунки ток ҳеч қачон совуққа ўрганмайди.

Туроб МУҲАМЕДОВ,
боғбон

● 16 октябрь куни куппакундузи соат 14 дан 30 дақиқа ўтганида «Меҳржон» дам олиш ва истироҳат боғида икки номаълум киши Тошкент Давлат юридик техникумида ўқийдиган А. Умиджоннинг эгнидаги чарм камзули, «Монтана» русумли қўл соатини, «Адидас» пойабзалини ечиб олиб кўздан ғойиб бўлишади. Бироқ талончилар узоққа кетолмади. Жабрланувчининг мурожаатидан кейин Миробод тумани ички ишлар бўлими ходимлари тегишли чоралар кўришиб Қорақамиш 2/1 мавзесида яшовчи, тижорат дўконида сотувчи бўлиб ишлайдиган М. Маҳмуд ва Ю. Алексейларни ушлашди. Икки талончи терговда жавоб беришмоқда. Жабрланувчига буюмлари қайтарилди.

● «Берёзка» тижорат дўконидан ҳам шу куни тунда 5 дона камзул ўғирланади. Тезкор-қидирув ишлари натижасида ўғрилар — ҳали балоғат ёшига етмаган 1981 йилда туғилган П. Иван, Н. Сергейлар қўлга олинди. Энди бу бебош ёшларнинг қилмишлари учун ота-оналари жавоб беришига тўғри келади.

● «Ўзингдан чиққан балога, қайга борасан давога» деган гапга бугун «Фотон» илмий ишлаб чиқариш бирлашмасида ишловчи Г. Татьяна дучор бўлиб ўтирибди. Гап шундаки, унинг уйини бузиб «Маяк» осма соати, 2 та газ баллони, аёллар плаши, 25 килограмм шакарни ўғирлаган кимса укаси бўлиб чиқди. Мирзо Улуғбек тумани ички ишлар бошқармаси ходимлари ўғри укага нисбатан ҳозир жазо чораларини кўришмоқда.

● Дунёда шоир зоти йўққи аёлни олқишламаган, мақтаб кўкларга кўтармаган бўлсин. Бироқ ҳамма аёллар ҳам мақтов ва энг яхши тилакларга сазовор бўлавермас экан. Р. Насиба учига чиққан фирибгар аёл. Анчадан бери ҳар-хил найранг йўллар билан кўпчиликни чув тушириб юрганди. Чунончи, у шу йилнинг август ойида Тошкент вилояти, Тошкент туманилик Ҳ. Санобардан уй олиб бериш баҳонасида 34 минг сўм пулни, сўнг эса Сағбон кўчасида турувчи Моҳирадан 450 минг сўм пулни қуртдай санаб олди-ю бироқ на квартирадан, на ўзидан дарак бўлди. Бироқ фирибгар узоқ вақт яшириниб юролмади. Шу йилнинг 16 октябрь куни яна бошқа бировни алдаётганида «Олой» бозорида жиноят-қидирув хизмати ходимлари томонидан қўлга олинди.

● Воронеж шаҳридан Тошкентга келиб ўғрилик қилган Р. Алексей ҳам бугун ички ишлар ходимларига жавоб бермоқда. У Яккасарой тумани, Саломатин кўчасидаги уйлардан бирига кириб хонадондан учта чарм камзул, гилам, «Бирюса» русумли музлатгични ўғирлаб кетади. Фақат ўз вақтида кўрилган чора-тадбирлар натижасидагина ўғри ушланиб, моллар эгасига қайтарилди.

● Бола бўлса эсли-ҳушли бўлгани маъқул экан. Усмон Носир кўчасида турган ЛИАЗ—677 ва ЛАЗ — 695 русумли автобусларнинг ойнасини бекорчиликдан тош отиб синдирган К. Геннадийнинг ота-онаси 15 минг сўмга тушиб ўтиришибди. Бир марта оғзи куйган катталар ўйлаймизки, бола тарбияси билан энди жиддийроқ шуғулланишади.

● Бухоро вилояти, Ғиждувон тумани, Ситора қишлоғидан келган К. Раҳимжоннинг бугун боши хам. У Чилонзор даҳасида Самарқанд вилояти, Пастдарғом туманидан келган деҳқоннинг икки қоп картошкасини ўғирлаб ҳеч ким билмайди деб ўйлаганди. Ҳар жойда ҳозиру нозир ички ишлар нозирлари уни ашёвий далиллар билан ушлашди.

● 17 октябрь куни икки ҳамтовоқ — ТТЗда қоровул бўлиб ишлайдиган Т. Серикбой ва А. Берди (Қибрай туманида тракторчи бўлиб ишлайди) корхона ҳудудидан салкам 600 минг сўмлик трактор тиркамаларининг эҳтиёт қисмларини ўғирлашаётганида жиноят-қидирув хизмати ходимлари томонидан ушланишди.

● 17 октябрь куни «Олой» бозори ёнидаги Каблуков кўчасида «Жигули» енгил автомашинаси билан «МАЗ» оғир юк машинаси тўқнашиб кетади. Оқибатда енгил машина ичида ўтирган йўловчилар турли даражада тан жароҳати олишиб шифохонага ётқизилди.

● Шу куни мазкур бозорнинг автобуслар тўхташ бекати тўғрисида соат 18 да «ЗАЗ» русумли машина ҳайдовчиси хизмат вазифасини ўтаб юрган ички ишлар ходимини уриб юборди. Оғир жароҳатланган ички ишлар ходимини касалхонага ётқизишди.

● Вақтинчалик Тошкентда яшаб юрган, асли хоразмлик К. Мурод гиёвандлик моддаси билан Чилонзор туманида қўлга олинди. Унинг уйидан 287 грамм марихуана гиёвандлик моддаси чиқди.

● «Яланғоч» даҳасида жойлашган автомобиль тўхташ масканидан панжарани қайириш йўли билан «Москвич-412» русумли автомашинадан аккумулятор, учта чироқ ва бамперни ўғирлаб кетган И. Владимир ашёвий далиллар билан қўлга олинди.

● 18 октябрь куни «Тошкентленд» студиясида сураткаш бўлиб ишлайдиган М. Михаилнинг уйига уч номаълум киши бостириб кириб хонадондан «Айва» магнитофони, 24 дона аудио кассета, «Тетрис» компьютерини ва миллий пичоқни ўғирлаб кетишади. Кўрилган чора-тадбирлар натижасида муқаддам судланган И. Анвар, С. Саттор ва М. Турсунлар қўлга олинди.

● 18 октябрь куни Усмон Носир кўчасида «Ўзоғирсаноат» корхонасида ишлайдиган И. Маринанинг учта сумкасини номаълум кишилар талончилик йўли билан олиб кетишади. Кўрилган чора-тадбирлар натижасида ҳеч қаерда ишламайдиган Д. Жонибек, М. Рустам, И. Шерхонлар қўлга олинди. Энди улар бир бўлиб терговда жавоб беришмоқда.

● Шу куни Шайхонтоҳур туманида ўтказилган «Тозалаш» тадбирида фуқаро Т. Жўранинг уйидан 1 килограмм 200 грамм марихуана гиёвандлик моддаси топилди.

● Сергелидаги уйларнинг бирида ҳеч қаерда ишламайдиган Н. Николай уйида ўтирган ўгай қизи Ч. Светлана ва М. Максимларга пичоқ уриб турли даражада тан жароҳати етказади. Оқибатда улар 13-шаҳар касалхонасига ётқизилди.

● Ҳамза туманидаги Боку кўчаси уйларидан бирида 18 октябрь куни кечки пайт ўғирлик содир бўлди. Ўғри бегона бўлиб чиқмади. Ўз қўшнисининг 5 минг сўмига хиёнат қилишни кўзлаган М. Людмила ҳозир терговда жавоб бермоқда.

● 19 октябрь куни Бобур кўчасидаги валюта алмаштириш шохобчаси кассир-назоратчиси С. Мария транспорт институти ўқитувчиси М. Галадан 1000 сўмни уриб қолганида ички ишлар ходимлари томонидан ушланди.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ИЧКИ ИШЛАР БОШ БОШҚАРМАСИНИНГ МАТБУОТ ХИЗМАТИ.

«02» хабар беради

ЖИНОЯТ ЖАЗОСИЗ ҚОЛМАЙДИ

Сўраган эдингиз...

ЎСИМЛИКНИ АСРАШ

Ўсимликни сунъий плёнкадан ташқари яна нима билан совуқдан асраш мумкин?

Зайниддин Аҳмедов,
Чилонзор тумани, Чарх-Камолон маҳалласи.

Ўсимликларни совуқдан асраш учун мато, чипта, қалпоқча ва бошқа нарсалардан фойдаланиш мумкин. Очиқ рангли ивимайдиган қоғозлардан ясалган қалпоқчалар ҳам ўсимликни яхши паналайди. Қоғоз қалпоқчалар шундай ясалади: қоғоз томонлари 50 квадрат сантиметр ҳажмда бўлинади, унинг учлари бир оз қирқиб ташланади, сўнг қоғоз квадрат марказида мўлжалланиб саккиз бўлакка бўлинадиган қилиб тахланади. Шундан хоҳлаган икки бўлаги биргаликда учинчисига ёпиштирилади. Учлари очилиб кетмаслиги учун тўғноғич қадаб қўйиш мумкин, лекин бусиз ҳам қалпоқча ўз шаклини яхши сақлайди. Уни шамол учириб кетмаслиги учун учлари ерга кўмиб қўйилади.

Шаффоф қоғоздан ясалган қалпоқчалар ерга янги кўчирилган бодринг, помидор, қалампир, бақлажон кўчатларини ҳимоялаши мумкин. Ҳаво илиқ бўлса, бунинг ҳожати йўқ. Янги ўтқазилган ўсимликларни совуқдан паналаш учун таги йўқ сопол туваклардан ҳам фойдаланса бўлади. Тувакча диаметри 16-17 сантиметрни ташкил этиши мумкин. Тепасига квадрат шаклида қирқилган шиша бўлаклари қўйилади. Тунги совуқдан сақлаш учун ёғочдан ясалган тарновча, яшик ва бошқа мосламалардан фойдаланса бўлади.

ТУЗЛАМАЛАРНИ САҚЛАШ

Карам, бодринг ва помидор тузланган идишларни қандай сақлаш керак?

Зилола КАРИМОВА,
Шайхонтоҳур тумани, Оқлон маҳалласи.

Тузланган карам, бодринг ва помидорни сири кўчмаган эмал идишларда узоқ сақлаш мумкин. Зангламайдиган пўлат идишларда бундай маҳсулотлар қисқа муддат туради. Полиэтилен пакетларда сақланган тузламалар ҳам саломатликка зиён етказмайди. Моғор босмаслиги учун бундай пакетни зичлаб беркитмаслик керак.

Уй шароитида тузланган сабзавотларни яхшиси музлатгичда сақлаган маъқул. Чунки иссиқда ҳам, ўта совуқда ҳам уларнинг сифати бузилади. Масалан, тузланган карамни олдин музлатиб сўнг эритилса С дармондориси 30-40 фоизгача нобуд бўлади. Музланган ҳолда сақланган карам бир ойда 10-15 фоизгина С дармондорисини йўқотиши мумкин. Бошқа озуқлик сифати музлаганда ўзгармайди.

РОМЛАРНИ СУВАШ

Иссиқхона ромларини қандай суваш керак?

Улуғбек ПЎЛАТОВ,
Миробод тумани, Файзиобод маҳалласи.

Иссиқхона ромларига турли хил усулда сувоқ тайёрлаш мумкин. Бир сиқим табиий тоза олиф олиб унга беш сиқим яхши қуриган бўр қўшилади. Ёки 14 сиқим минерал олифга 75 сиқим бўр, 10 сиқим цемент ва бир сиқим бўёқ яхшилаб аралаштирилади. Аралашмани бироз тиндириб қўйгач яна узоқ муддат пишитилади. Икки-уч соат ўтгач сувоқ ишлатишга тайёр деяверинг.

2 сиқим эриган гидрон, 50 грамм керосин ва уч сиқим қайноқ қум олиб ҳаммаси яхшилаб аралаштирилади. Бу сувоқларни нафақат иссиқхона ромларига, балки қишнинг совуқ кунларида хонадон ромларига ҳам ишлатиш мумкин.

Мутахассислар маслаҳатлари асосида
Доно АҲМЕДОВА тайёрлади.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ

Тошкент оқшоми

Муассис: Тошкент шаҳар ҳокимлиги

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида рўйхатга олинган. Рўйхат сони ~ 10.

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, ГСП, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Телефонлар: хатлар ~ 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича~ 33-81-42

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки "Тошкент почтаси" шаҳар почта корхонасининг фойдаланиш бўлимига ~ 33-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Ҳажми ~ 2 босма табоқ. Офсет усулда чоп этилади. Қоғоз бичими - А-2. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Нашр кўрсаткичи - 64690.

"Шарқ" нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Буюртма--Г-- 0495 •Босмага бериш вақти 11.30. 1 2 3 4 5 6.